

Opinnäytetyö (AMK)

Sosiaalialan koulutusohjelma

Toiminnallisten menetelmien suuntautumisvaihtoehto

2017

Katja Oksanen, 1504452

SALAPOLIISIKERHO MÄYRÄ

- TOIMINNALLISEN TYÖMENETELMÄN
KEHITTÄMINEN SALON KAUPUNGIN
LASTENSUOJELUN AVOHUOLTOON

Katja Oksanen

SALAPOLIISIKERHO MÄYRÄ

-Toiminnallisen työmenetelmän kehittäminen Salon kaupungin lastensuojelun avohuoltoon

Salapoliisikerho toiminta on Pesäpuu Ry:n kehittämä toiminnallinen menetelmä lastensuojelun sijais- ja jälkihuollon lapsille. Opinnäytetyössäni kehitin siitä lastensuojelun avohuoltoon sopivan toiminnallisen työmenetelmän. Siinä annetaan mahdollisuus asiakaslapsille ja heidän läheisilleen tulla kuulluksi, sekä päästä osalliseksi kehittämään lastensuojelun avohuoltoa. Mäyrän tarina auttaa lapsia ja heidän läheisiään heittäytymään leikin maailmaan. Salapoliisitoiminnassa tärkein tavoite on antaa lapsille ilon ja onnistumisen kokemuksia.

Tavoitteena oli yhdessä tutkia lasten kanssa lastensuojelun maailmaa, sekä saada ymmärrys lasten näkemyksistä lastensuojelun avohuollosta. Lastensuojelussa puhutaan lasten osallisuudesta ja kuulluksi tulemisesta. Lastensuojelussa myös halutaan lasten ääni kuuluville. Salapoliisitoiminnassa vahvistetaan tietoisesti näitä asioita, eli lasten osallisuutta ja lasten ottamista aikuisen rinnalle kehittämään työkäytäntöjä.

Salapoliisitoiminta perustuu yhteistutkimiseen. Lapset eivät ole ainoastaan toiminnan kohteita, vaan he ovat samanaikaisesti tutkijoita ja kehittäjiä yhdessä aikuisen kanssa. Aikuisina meidän pitää antaa lapsille mahdollisimman paljon tilaa lasten omille ideoille ja ajatuksille. Lapset saavat esimerkiksi ideoida teemoja, joita tapaamiskerroilla tutkitaan. Aikuisten on siis tärkeää pitää korvat, silmät ja sydän auki sille mitä lapset eri tilanteissa tuottavat.

ASIASANAT:

lastensuojelu, lastensuojelun avohuolto, sosiaalipedagogiikka, vuorovaikutuksellinen tukeminen

Katja Oksanen

SALAPOLIISIKERHO MÄYRÄ

- Functional work method development for Salo city child protection community care

Salapoliisi club is a functional method for child protection's substitute- and after care services developed by Pesäpuu Ry. In my thesis, I developed it as a suitable functional working practice for community care in child protection. It provides the opportunity for children and their families to be heard and to contribute to the development of child welfare protection. The story of Mäyrä helps children and their closest ones to dive into the world of play. The most important objective in Salapoliisi operation is to give children experiences of joy and success.

The aim was to study the world of child protection together with the children, and to gain insight into child attitudes towards child protection community care. Child protection is about child involvement and hearing. Children's voice is wanted to be heard in child protection. In Salapoliisi operation, children's involvement is reinforced consciously and children are brought to develop working practices together with adults

Salapoliisi operation is based on joint research. Children are not just objects of action, they are simultaneously researchers and developers together with adults. As adults, we need to give children the maximum possible room for their own ideas and thoughts. For example, children can produce ideas about the themes that are being studied at meetings. It is therefore important for adults to keep their ears, eyes and hearts open to what children in different situations produce.

KEYWORDS:

child protection, child protection community care, social pedagogy, interactive support

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT	7
2.1 Opinnäytetyön ajankohtaisuus	7
3 LAPSEN HYVINVOINTI	9
3.1 Lastensuojelu	10
3.1.1 Lastensuojelu avohuolto	13
3.2 Lasten osallisuus lastensuojelussa	15
3.2.1 Vuorovaikutuksen merkitys	16
4 SOSIAALIPEDAGOGINEN TOIMINTA	18
4.1 Taidelähtöiset menetelmät	19
4.2 Leikki	21
5 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN	22
5.1 Ideavaihe	22
5.2 Suunnittelu- ja toteutusvaihe	24
6 KEHITTÄMISHANKKEEN ARVIOINTI	33
6.1 Eettisyys ja luotettavuus	33
6.2 Tulokset	34
7 POHDINTA	36

LIITTEET

- Liite 1. Tiedote työntekijöille.
- Liite 2. Kutsu lapselle ensimmäiseen Salapoliisi-päivään.
- Liite 3. Kutsu vanhemmalle ensimmäiseen Salapoliisi-päivään.
- Liite 4. Salapoliisin virkamerkki.
- Liite 5. Sherlockin virkamerkki.
- Liite 6. Kutsu lapselle toiseen Salapoliisi-päivään.
- Liite 7. Kutsu vanhemmalle toiseen Salapoliisi-päivään.
- Liite 8. Mäyrän tarina

KUVAT

Kuva 1. Prosessikaavio.	25
Kuva 2. Salapoliisi Mäyrä.	26
Kuva 3. Salapoliisi Mäyrän toimisto.	27
Kuva 4. Salapoliisin virkamerkki.	27
Kuva 5. Lasten ja aikuisten kommentit Mäyrän kodissa.	28
Kuva 6. Päivärytmi.	29
Kuva 7. Askartelurasti.	29
Kuva 8. Ulkorastit.	30

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä tarkoituksena on jalkauttaa Pesäpuu Ry:n sijais- ja jälkihuoltoon kehittäminen Salapoliiisikerho toiminnalliseksi työväliseksi lastensuojelun avohuollon työntekijöille. Salapoliiisikerhossa lapsilla on mahdollisuus tulla mukaan kehittämään lastensuojelun avohuollon toimintaa. Salapoliiisitoiminta on toiminut Salossa lastensuojelussa sijais- ja jälkihuolto-organisaatiossa vuodesta 2015 saakka. Siellä lasten ikä on ollut viidestä kahteentoista vuotta.

Pääsin tutustumaan Salapoliiisikerho toimintaan ollessani työharjoittelussa Salon kaupungin lastensuojelussa keväällä 2015. Sieltä kehkeytyi idea, että tämä toimintatapa olisi myös hyödyllinen avohuollossa. Salapoliiisitoiminta hyödyttäisi avohuollon piirissä olevia lapsia, sekä auttaisi kehittämään toimintaa lapsilähtöisemmäksi. Salapoliiisitoiminnalla voidaan tukea lasten hyvinvointia, osallisuutta, vuorovaikutusta sekä tukea vanhemmuutta. Avohuollon salapoliiisitoiminta suunnataan 6-10 vuotiaalle lapsille. Salapoliiisitoiminnasta tulisi Salon kaupungin lastensuojelun avohuollon työntekijöille toiminnallinen työväline.

Osallisuus on tullut viime aikoina usein esiin sosiaalihuoltoon liittyvissä julkisissa keskusteluissa. Salapoliiisitoiminta olisi hyvä toiminnallinen työväline, jonka avulla lapsi pääsee osalliseksi, sekä kokemusasiantuntijana kehittämään Salon kaupungin lastensuojelun avohuoltoa. Lapsi saa ymmärrystä omasta tilanteestaan sekä prosessin kulusta, joka edelleen vahvistaa lapsen osallisuutta sekä hyvinvointia.

Jotta toiminta olisi lapselle mahdollisimman turvallista, ryhmissä käsitellään asioita ulkoistamalla ne lapsen henkilökohtaisesta kokemusmaailmasta. Mäyrä-käsinuken avulla mahdollistetaan lapsille siirtymä leikkitilaan, missä kaikki on mahdollista. Mäyrä-käsinukke voi tehdä asioita ja muuttua tavoilla, joihin ihminen ei pysty. Käsinukke toimii erityisen hyvin tilanteissa, joissa puhuminen on hankalaa. Mäyrä-käsinukella on oma mieli, tahto sekä elämänseläjänsä. Mäyrän elämäntarinaa ei ole keksitty valmiiksi, vaan se rakennetaan lasten kanssa yhdessä. Leikkiminen tekee mahdolliseksi testata rajoja ja löytää uusia tapoja tutkia ympäristöämme. Leikki myös vahvistaa yhteenkuuluvuuden kokemusta, kun leikimme muiden kanssa (Järvilehto 2014, 112-114).

2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Opinnäytetyön ajankohtaisuus

Salapoliisikerhossa tutkitaan millaisista asioista hyvä lastensuojelu, auttaminen ja turvallisuus rakentuvat. Teemoina kerhossa ovat auttaminen, osallisuus, elämän tärkeät asiat ja turvallisuus.

Lapsille ja heidän läheisilleen luodaan mahdollisuus olla osallisina kehittämässä avohuollon lastensuojelun arjessa tapahtuvaa työtä. Heidän näkemyksiään ja kokemuksiaan hyödynnetään tuotettaessa materiaalia sekä toimintatapoja lastensuojelun tueksi. Toiminnalla vahvistetaan lasten osallisuutta ja kuulluksi tulemistä lastensuojelussa.

Lasten osallisuus -teema on ollut erilaisissa sosiaalialan- ja lastensuojelun julkaisuissa, suosituksissa, ohjeistuksissa ja kehittämistavoitteissa, mutta silti lapsen osallisuus ei aina toteudu. Lasten osallisuus on herättänyt paljon keskustelua 2000-luvun aikana, johon on vaikuttanut myös tietoisuus YK:n lapsen oikeuksien sopimuksesta ja sen velvoitteista (Lastensuojelun keskusliitto 2014, 4). Aihe on lastensuojelun alueella tärkeä monesta syystä ja esimerkiksi lastensuojelun keskusliitto julkaisi vuonna 2014 osallisuuteen liittyvän oppaan ”Lasten osallistumisen etiikka”. Myös Sosiaali- ja Terveysministeriön, sekä Kuntaliiton 2014 julkaisemassa laatusuosituksessa lastensuojeluun panostetaan lapsen asemaa ja ensisijaisuutta asiakkaana kaikissa lastensuojelun toimenpiteissä (Sosiaali- ja terveysministeriö 2014, 6).

2.2. Tavoite ja kehittämistehtävä

Tavoitteena on jalkauttaa sijais- ja jälkihuollosta Salon kaupungin lastensuojelun avohuoltoon toiminnallinen työväline, jolla luodaan asiakaslapsille mahdollisuus osallistua lastensuojelun avohuollon kehittämistyöhön. Toiminnallinen työmenetelmä on kehitetty sijais- ja jälkihuoltoon Pesäpuu Ry:n toimesta. Nyt toiminnallinen työmenetelmä jalkautetaan lastensuojelun avohuoltoon, jotta tarjotaan mahdollisuus asiakaslapsille osallistuminen lastensuojelun kehittämistyöhön. Työntekijöiden tavoitteena on oppia uudenlaisia työtapoja 6-10 vuotiaiden asiakaslasten kanssa, joissa otetaan lasten ääni huomioon lastensuojelun avohuollon kehittämistyössä.

Tavoitteena oli yhdessä tutkia lasten kanssa lastensuojelun maailmaa, sekä saada ymmärrys lasten näkemyksistä lastensuojelun avohuollosta. Tavoitteena oli myös vahvistaa lasten osallisuutta lastensuojelun avohuollossa ja sen kehittämistyössä, sekä jalkauttaa sijais- ja jälkihuollosta työmenetelmä, jossa lasten oma asiantuntijuus saa vahvemman aseman käytännön lastensuojelutyössä. Tarkoituksena oli vahvistaa työntekijöille lasten käsityksiä lastensuojelusta. Teoriatiedoilla pyrin perustelemaan työmenetelmän sisältöä, käyttöä sekä sen mahdollisuuksia. Opinnäytetyö koostuu tästä raportista, johon pyrin kuvaamaan toiminnallisen työmenetelmän, jolla mahdollistetaan lasten osallistuminen lastensuojelun kehittämiseen. Opinnäytetyöhöni kuului myös päivien koordinointi ja järjestely.

2.3. Toimintaympäristön esittely

Kehittämistehtävän kohteena on Salon kaupungin lastensuojelun avohuollon työntekijöille uusi toiminnallinen työmenetelmä. Lastensuojelun tehtävänä on taata lapselle turvallinen, tasapainoinen ja virikkeellinen kasvuympäristö sekä erityinen suojeleminen ja huolenpito. Lapselle tulee turvata myönteiset ihmissuhteet erityisesti lapsen ja hänen vanhempiensa välillä. Salon kaupungin lastensuojelussa toiminta on jakautunut eri lastensuojeluasiakkuusvaiheiden mukaan arviointi-, avohuollon-, sijais- ja jälkihuollon tiimin. (Salon kaupunki.)

Pääpaino lastensuojelussa on avohuollossa. Avohuollon sosiaalityö on tarkoitettu lapselle, hänen vanhemmilleen tai muille huoltajille silloin, kun lapsen oikeus turvalliseen, virikkeelliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen kehittymiseen tai erityiseen suojeleminen ei toteudu tai on syytä pelätä sen jäävän toteutumatta. Salon kaupungin lastensuojelun avohuollossa työskentelytapoina ovat keskustelu, ohjaus ja neuvonta. Asiakkaan kanssa yhdessä etsitään vaihtoehtoja ratkaisuun, järjestetään tukitoimia sekä arvioidaan niiden toteutumista ja vaikuttavuutta. (Salon kaupunki.)

3 LAPSEN HYVINVOINTI

Hyvinvointi on käsitteenä sekä ilmiönä moniulotteinen. Hyvinvoinnin yksiselitteinen määrittely ei ole helppoa. Hyvinvoinnin määrittely on sidoksissa arvoihin ja siinä on lopulta kyse siitä, mikä on jokaisen mielestä hyvä elämä ja mitä onnellisuus. (Vornanen 2001,23.)

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen neljä yleisperiaatetta ovat seuraavat artikkelit:

2. Ihmisoikeudet kuuluvat jokaiselle lapselle yhdenvertaisesti. Lasta ei saa syrjiä mistään hänen omaan tai hänen vanhempiensa taustaan tai ominaisuuksiin liittyvästä syystä.

3. Lapsen etu on otettava ensisijaisesti huomioon kaikessa lasta koskevassa päätöksessä.

6. Lapsella on oikeus elämään. Valtion täytyy taata, että lapset saavat kasvaa ja kehittyä mahdollisimman hyvissä oloissa.

12. Lapsella on oikeus sanoa mielipiteensä asioista, jotka koskevat häntä itseään. Aikuisten täytyy selvittää lasten mielipide ennen kuin he tekevät lasta koskevia päätöksiä, Lasten mielipide tulee ottaa huomioon päätöksissä heidän ikä ja kehitystasonsa mukaisesti. Aikuisten täytyy perustella päätökset lapselle ymmärrettävästi.

Yhteiskunnallisten olosuhteiden vaikutukset heijastuvat perheisiin sekä sosioekonomiseen asemaan, joka edelleen vaikuttaa mm. lasten ja nuorten terveyteen, oppimiskykyyn, käyttäytymiseen ja syrjäytymiseen. Yleisesti erilaiset sosiaaliset, aineelliset ja kulttuuriset voimavarat siirtyvät sukupolvelta toiselle. Eriarvoisuuden kaventamisessa olisi hyvä taata kaikille lapsille parhaat mahdolliset edellytykset kasvulle, kehitykselle, hyvinvoinnille ja oppimiselle. Perusta aikuisiän hyvinvoinnille luodaan lapsuudessa. (THL -> lapset ja perheet. Viitattu 29.6.2017; Lahikainen & Paavonen 2011, 80.)

Riskejä voidaan turvata erilaisilla suojatekijöillä. Näistä tärkeimpiä ovat positiiviset ihmissuhteet sekä onnistumiskokemukset koulussa tai harrastuksissa. Koetusta hyväksynnästä, kannustavuudesta, keskusteleavasta ja kuuntelevasta ohjauksesta, johdonmukaisuudesta sekä myönteisestä asenteesta syntyy pärjäävyys sekä itsetunto. (THL -> lapset ja perheet. Viitattu 29.6.2017. Vornanen 2001,25.)

Hyvinvoiva lapsi on kiinnostunut ja innostunut ympäristönsä tutkimisesta sekä uuden oppimisesta turvallisesti (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 15). Kun lapsi voi hyvin, hänellä on mahdollisimman hyvät kasvun, oppimisen ja kehittymisen edellytykset. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005) lähtökohtana on lapsen hyvinvoinnin vahvistaminen. Perusteissa korostetaan perustarpeista huolehtimisen merkitystä lapsen hyvinvoinnin tukemisessa. (Vasu 2005, 15.) Päivittäinen huolenpito, vahvistaa lapsen turvallisuudentunnetta, se on yksi osa hyvinvoinnin kulmakivistä (Vornanen 2001,28). Jos lapsi voi huonosti, näyttäytyy se usein vetäytymisenä, passiivisuutena ja turvattomuutena. (Lahikainen & Paavonen, 2011, 97.)

Perheen sisäiset suhteet ovat vahvasti liitoksissa lasten hyvinvointiin. Keskeisenä ovat lapsen sekä aikuisen välinen vuorovaikutus, jonka tulisi olla aidosti lapsen tarpeita kuuntelevaa. (Lahikainen & Paavonen 2011, 105.) Bowlbyn (1969) tutkimukset osoittavat, että lapsi tarvitsee hyvinvointinsa tukemiseen pysyviä, läsnä olevia aikuisia, jotka vastaavat lapsen tarpeisiin sekä heidän kiintymyspyrkimyksiinsä. (Bowlby 1969, 286-316.)

Vanhemmat vaikuttavat suuresti lapsen hyvinvointiin. Perhe-elämän muutokset sekä vanhempien erilaiset ongelmat heijastuvat lapsen elämään pahoinvointina. (Lammi-Tasakula, Karvonen & Ahlström 2009, 3.) Esimerkiksi vanhempien suuri alkoholin käyttö voi ilmetä lapselle huolenpidon puutteina ja turvattomuuden tunteena.

3.1 Lastensuojelu

Lastensuojelun ydin on yksinkertainen - se on lapsen kehityksen ja terveyden turvaamista ja sitä vaarantavien tekijöiden poistamista. Perhe on ensisijainen ja lapsen oikeuksia tulee kunnioittaa. Näin ollen lastensuojelu perustuu lapsikeskeiseen perhelähtöisyyteen. Erilaisia muunnelmia on lastensuojelussa paljon, koska yksittäiset tilanteet voivat vaihtelevat suuresti. Joskus tilanteen ratkaisemiseen saattaa riittää lyhyt tilapäinen apu, joskus taas tarvitaan toimia hyvinvoinnin kaikilla ulottuvuuksilla läpi koko lapsuuden. Lastensuojelutarpeiden taustalla on sekä tavallisia elämänkriisejä sekä poikkeuksellisen koettelevia oloja ja erityisen vaativia tilanteita. Pieni ydinperhe on helposti haavoittuva ja sitä voivat koetella myös parisuhteissa, lapsuudessa ja vanhemmuudessa tapahtuneet muutokset, kuten aiempaa vaativampi tasapainoilu yksilöllisten ja perhekohtaisten tarpeiden kesken. Yllättävät kriisit, kuten esimerkiksi tilapäinen uupumus, voivat suistaa perheen raiteiltaan lyhytkestoisesti. (Bardy 2013, 73.)

Lastensuojelulaki määrittää toiminnan lastensuojelulle. Lastensuojeluun osallistuvat niin yhteiskunta, kun sen kansalaiset. Laki perustuu YK:n lapsen oikeuksien yleissopimukseen. Lastensuojelussa on kaksi keskeistä periaatetta: lapsen edun periaate sekä yksityiselämän ja perhe-elämän suojan periaate. Molemmissa on kyse ihmisoikeuskysymyksistä, jotka saattavat olla ristiriidassa keskenään. Tämä puolestaan luo jännitteitä lastensuojelussa, jossa lapsen etu on ensisijainen päätösten perusta. (Taskinen 2010, 19, 23-24.)

Ensisijainen vastuu lapsista on vanhemmilla. Perheen ulkopuolisilla ei ole oikeutta puuttua perheen kasvatuseriaatteisiin ilman hyvää syytä. Kasvatuseriaatteiden tulisi kuitenkin edistää lapsen kasvua ja kehitystä. Ristiriitoja voi muodostua, jos vanhempi on esimerkiksi psyykkisesti häiriintynyt tai päihteiden väärinkäyttäjä. Jos kotitilanne häiriintyy eli on rauhaton, lastensuojelun on puututtava tilanteeseen. (Taskinen 2010, 23-24.)

Yhteiskunnan tarvitsee pitää huolta lasten perusoikeuksista sekä ihmisoikeuksien toteuttamisesta. Yhteiskunnan on tuettava perheiden sekä muiden lapsen huolenpidosta vastaavien tahojen mahdollisuuksia. Lastensuojelun lähtökohta on lapsen oikeuksien periaate, jolloin kaikissa lasta koskevissa asioissa on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Mikäli lapsesta ei pidetä riittävän hyvää huolta, lapsi- ja perhekohtaisessa lastensuojelussa alkaa yhteiskunnan vastuu. Lastensuojelun työskentely lähtee lapsesta sekä lapsen tarpeesta. (Taskinen 2010, 24-26.)

Lasten hyvinvointia tukemalla ehkäistään tai ainakin vähennetään vaikeuksien syntymistä. Perheiden tukeminen taloudellisesti, sekä palveluiden avulla, ovat keskeisiä toimia edistämään hyvinvointia. Näiden lisäksi keskeisiä hyvinvoinnin edistämiskeinoja ovat myös kasvuolojen kehittäminen, sekä ongelmien ennaltaehkäisy kaikilla hallinnon aloilla. Ehkäisevää lastensuojelua on tuki, jota saavat lapset ja perheet, jotka eivät ole lastensuojelun asiakkaita. (Taskinen 2010, 32-33.)

Kunta järjestää lastensuojelua. Se huolehtii, että erilaisten palveluiden avulla tuetaan vanhempia, huoltajia sekä muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä. Sosiaalihuolto on toimeenpaneva elin, joka voi olla esimerkiksi sosiaalilautakunta, peruslautakunta tai vastaava. Kunta huolehtii, että lastensuojelu vastaa kuntalaisten tarvetta. (Taskinen 2010, 34-39.)

Lastensuojelu on lasten ja nuorten julkista huolenpitoa. Sen tärkeimpänä tehtävänä on turvata lapsille ja nuorille mahdollisimman hyvät kasvuolot osana yhteiskuntaa. Tänä päivänä lastensuojelu ymmärretään kuitenkin entistä laajemmin ja näin myös peruspalveluille, kuten neuvolalle, päivähoidolle ja kouluille annetaan yhä selkeämpi tehtävä lastensuojelun ongelmien havaitsemiseksi, sekä niiden poistamisessa. Lisäksi edellytetään, että järjestettäessä esim. päihde- ja mielenterveyshoitoa aikuiselle henkilölle, on aina selvitettävä heidän huollossaan olevien lasten hoidon ja tuen tarve. (Pesäpuu. Viitattu 26.6.2017.)

Kunnat on veloitettu huolehtimaan lastensuojelulain nojalla, että lastensuojelu järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin kunnissa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on tarvittaessa tehtävä yhteistyötä mm. muiden viranomaisten ja palveluja järjestävien yhteisöjen kanssa. Kunnan on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi, kunnan toimintaa koskeva suunnitelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. (LSL 11§, 12§.)

Lastensuojelussa käytettävissä olevat keinot ovat lasten yleisiin kasvuolosuhteisiin vaikuttaminen, lapsen vanhempien ja muita hoitavien henkilöiden kasvatumahdollisuuksien tukeminen, sekä lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun toteuttaminen. (LSL 2§, 3§, 7§.) Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua ovat lastensuojelutarpeen selvitys, avohuollon tukitoimet, lapsen kiireellinen sijoitus, huostaanotto, sijaishuolto ja jälkihuolto. (LSL 3§.)

Lastensuojelun perustehtävänä on lapsen kasvun ja kehityksen turvaaminen, sekä sitä haittaavien tekijöiden poistaminen. Kun perheen voimavarat lapsen hyvinvoinnin turvaamiseen eivät riitä ja yleisen palvelujärjestelmän tarjoama tuki on havaittu riittämättömäksi, on lastensuojelun tehtävänä tarjota lapsen ja/tai perheen tarvitsemaa apua ja tukea. (Helavirta 2011, 13.)

Toistuvasti kriisiytyvissä perhetilanteissa lastensuojelu voi kulkea matkassa koko lapsuuden ja yli seuraavankin sukupolven. Kun yksittäisiä tilanteita tarkastellaan lähemmin, käy selvemmäksi tilanteiden moninaisuus. Lasten turvattomuus, laiminlyönti ja pahoinpitely kietoutuvat monisyisin tavoin mm. vanhempien päihteiden käyttöön, mielenterveysongelmiin, rikoksiin tai parisuhteen väkivaltaisiin ristiriitoihin. (Bardy 2013, 73.)

Lastensuojelulain lähtökohtana on lapsen edun huomioiminen. Tämä on otettava huomioon kaikissa lasta koskevissa toimenpiteissä. Lapsen etu syrjäyttää vanhempien edun, mikäli edut ovat ristiriidassa keskenään. Laki myös velvoittaa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän valvomaan lapsen edun toteutumista. Lisäksi lastensuojelua toteutettaessa on selvitettävä lapsen toivomukset ja mielipide, sekä otettava huomioon lapsi iän- ja kehitystason edellyttämällä tavalla. (LSL 4§, 20§, 24§.)

Lastensuojelun toiminta tapahtuu perheen ja yhteiskunnan välisten suhteiden jännitteillä rajapinnoilla ja silloin perheen yksityisyyttä sekä vanhempien ensisijaista vastuuta on kunnioitettava, mutta samalla lasten kaltoinkohteluun on puututtava. Lapsen kehityksen ja terveyden turvaamisessa voidaan tarvita työskentelyä inhimillisen hyvinvoinnin kaikilla ulottuvuuksilla, arjen elinoloissa ja yhteisyyssuhteissa, sekä maailmaan orientoisuudessa. Suppeastikin ymmärretyn lastensuojelun tehtäväkenttä on siis sangen laaja. Sosiaalityöntekijän tehtävänä on pitää huolta kokonaisuudesta lastensuojeluprosessin alusta sen päättymiseen asti. Lastensuojelun erityisyys tulee esille, kun lasta on tarvittaessa suojeltava silloinkin, kun asianomaiset vastustavat sitä. Vanhemmuuden kuormituessa suuresti ja monimuotoisesti, vanhemmuuden stressiä pitää voida helpottaa. Lastensuojelu on paljolti käytännöllistä työtä, sen keskiössä on konkreettisen avun ja tuen järjestäminen inhimillisellä tavalla. (Bardy 2013, 75-77.)

3.1.1 Lastensuojelu avohuolto

Avohuollon tukitoimia suunniteltaessa ja toteuttaessa on lasta tavattava riittävän usein ja henkilökohtaisesti. Lapselle tulee ikään ja kehitystasoon vastaavalla tavalla antaa tietoa hänen asiassaan sekä antaa lapselle mahdollisuus tulla kuulluksi. Lapsen omiin mielipiteisiin ja toiveisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Lastensuojelussa työskenteilyn pääpaino on avohuollossa. Avohuollon sosiaalityö on tarkoitettu lapselle, hänen vanhemmilleen tai muille huoltajilleen silloin, kun lapsen oikeus turvalliseen ja virikkeelliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehittymiseen ja erityiseen suojeluun ei toteudu. Sosiaalityöntekijä etsii yhdessä asiakkaan kanssa ratkaisuvaihtoehtoja, järjestää tukitoimia ja palveluja sekä seuraa ja arvioi niiden toteutumista ja vaikuttavuutta. Lastensuojelutyö on luottamuksellista. (Araneva 2016. 256-258.)

Lastensuojelulain mukaan avohuollon tukitoimiin on ryhdyttävä viipymättä, kun lastensuojelun tarve on palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä todettu. Lastensuojelun avohuollossa työskennellään alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten, sekä heidän perheidensä kanssa. Kaikille lapsille tulee turvata mahdollisuus tasapainoiseen kasvuun ja kehitykseen. Lapsen vanhemmilla ja muilla huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Lastensuojelun avohuollon sosiaalityöntekijä etsii yhdessä perheen kanssa ratkaisuvaihtoehtoja, tukee ja järjestää palveluja sekä seuraa, miten tuki auttaa lasta sekä koko perhettä. (Araneva 2016, 256.)

Avohuollon tukitoimet ovat vapaaehtoisia ja perustuvat perheen kanssa tehtävään yhteistyöhön. Suurin osa lastensuojelutyöstä toteutetaan avohuollon tukitoimina. Avohuollon tukitoimia ovat mm. tehostettu perhetyö, avohuollon sijoitus, perhekuntoutus ja taloudellinen tuki. (LSL 34-37 §.) Avohuollon tukitoimet perustuvat yhdessä lapsen, perheen ja sosiaalityöntekijän kanssa tehtävään suunnitelmaan. Suunnitelman tavoitteita arvioidaan työskentelyn edetessä. Aina lastensuojelun avohuollon tukitoimet eivät ole mahdollisia tai riittäviä. (LSL 35-37 §.) Mikäli avohuollon tukitoimenpiteet lapsen auttamiseksi todetaan riittämättömäksi tai epätarkoituksen mukaiseksi sekä lapsen terveys ja kehitys uhkaavat vakavasti vaarantua, voidaan ryhtyä huostaanottoon ja sijaishuoltoon (Araneva 2016, 258-270).

Lastensuojeluviranomaisilla on velvollisuus puuttua lapsen tilanteeseen, jos kasvuolot vaarantuvat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä, tai jos lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa niitä. Jos avohuolto ei kuitenkaan riitä tai ole mahdollista lapsen tarpeiden ja edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi, lapsi joudutaan sijoittamaan pois kotoaan. Kun sijaishuolto on lapsen edun kannalta tarpeen, se on järjestettävä viivytyksettä. Sijaishuollon aikana lapsella on oikeus pitää yhteyttä perheeseensä sekä muihin läheisiinsä ja lastensuojelun on tuettava tätä yhteydenpitoa. Lapsen edun mukaisella tavalla sijaishuollossa on tavoitteena perheen jälleen yhdistäminen. Huostaanotto on lopetettava, kun siihen ei ole enää perusteita. Se ei kuitenkaan saa olla lapsen edun vastaista. (Araneva 2016, 265-278.)

3.2 Lasten osallisuus lastensuojelussa

1990-luvulta alkaen on pohdittu lasten ja nuorten mahdollisuutta osallistua entistä enemmän heitä koskevaan lastensuojelutyöhön. Kritisointi on kohdistunut lastensuojelutyössä aikuisiin, kun valta on ollut pääosin heillä. (Räty 2007,181.) Kansainvälisellä sekä kansallisella tasolla on säädetty laissa lasten oikeudesta osallisuuteen. YK:n lasten oikeuksien sopimuksessa määritellään muun muassa lasten yhteiskunnallisten vaikutusmahdollisuuksien ja aikuisten vallankäytön suhdetta. Lapsille taataan sopimuksen kautta oman mielipiteen ilmaisemiseen kaikissa heitä koskevissa asioissa. Lapsen näkemykset on otettava huomioon iän ja kehitystason mukaisesti. Lasten osallisuudessa tärkeimpänä asiana on aikuisten kanssa tapahtuva vuorovaikutus. Vahvistettaessa osallisuutta on tärkeää nähdä lapsi yksilönä hänen omista lähtökohdista käsin. Lasta pitäisi kuunnella myös silloinkin, kun lapsen kertoma tieto on ristiriidassa aikuisen tiedon kanssa. (Räty 2007, 181-185.)

Lapsen vahva asema tiedon tuottajana ja vastaanottajana tarkoittaa lapsen osallisuutta. Lasten osallisuus tulisi ottaa huomioon ehkäisevästä lastensuojelusta jälkihuoltoon asti, jolloin lapset voisivat osallistua lastensuojelun toimintaan ja sen kehittämiseen. (Räty 2007,185.) Lastensuojelun työntekijät haluavat oppia lasten huomioimista sekä kehittää erilaisia työvälineitä lasten kanssa työskentelyyn. Sosiaalityössä tärkeää on työntekijän mahdollisuus ja kyky kohdata asiakas. Tullessaan lastensuojelun työntekijän luo, lapsi odottaa tapaavansa läsnä olevan aikuisen, jonka kanssa voi luottamuksellisesti tehdä yhteistyötä. Luottamuksen lisäksi tärkeää on kunnioittaminen, johon sisältyy erityisyyden ymmärtäminen. Tärkeää on, että lapselle syntyy kokemus kuulluksi tulemisesta ja osallisuudesta. (Hotari ym. 2013,157-161.)

Lapsen osallisuudessa on kyse siitä, miten hän voi olla mukana määrittelemässä, toteuttamassa ja arvioimassa hänen etunsa turvaamiseksi tehtävää työtä, sekä olla osallisena ja mukana asioiden käsittelyssä itselle merkittävissä yhteisöissä. Se on merkittävää ihmisen identiteetin kehittymisen kannalta. Se on myös yksi kasvun ja kehityksen perusedellytys. Lapsen oikeus osallisuuteen kaikissa häntä koskevissa asioissa on suojattu erittäin vahvasti lainsäädännöllä. Lapsiksi tässä yhteydessä tarkoitetaan alle 18-vuotiaasta kansalaista. Kansallisen lainsäädännön perusta on kansainvälisesti YK:n Lapsen oikeuksien yleissopimuksen 12 artiklassa, jonka mukaan osallisuus on yksi kaikkea viranomaistoimintaa läpäisevä perusoikeus. Suomen lainsäädäntö lähtee perustuslaista painottaen johdonmukaisesti sitä, että asianosaisilla on aina oikeus saada tietoa heitä koskevista asioista sekä oikeus lausua niistä omat näkemyksensä. Ikä ei ole peruste sulkea ketään ulkopuolelle. Lapsen kohdalla viranomaisilla on erityinen velvoite kohdella heitä tasa-arvoisesti yksilöinä ja antaa heille mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. (Perustuslaki 6§.)

3.2.1 Vuorovaikutuksen merkitys

Vuorovaikutusta on ajatusten ja tunteiden jakaminen sekä peilaaminen, yhdessä tekeminen ja yhdessä oleminen. Asiakslähtöisyys on tärkeässä roolissa vuorovaikutuksellisessa tukemisessa. Vuorovaikutus rakennetaan asiakkaittain erikseen, koska asiakkaat ovat erilaisia. Vuorovaikutuksellisen toiminnan tavoitteena on kokemus voimaantumista. Voimaantuminen on sisäistä voimantunnetta, joka syntyy ihmisen omien oivallusten ja kokemusten kautta. (Vilen ym. 2008, 19-23.)

Asiakastyössä jokainen vuorovaikutustilanne on ainutlaatuinen ja erilainen. Tilanteisiin ei täysin pysty valmistautumaan, ja tärkeintä on läsnäolo ja halu kuunnella. (Vilen ym. 2008, 77.) Luottamus ja aika ovat olennainen osa asiakastyötä, jotta dialogi voidaan mahdollistaa työntekijöiden ja asiakkaiden vuorovaikutussuhteessa (Mönkkönen 2007, 92).

Vuorovaikutustilanteissa ei täydellistä yhteisymmärrystä saavuteta, koska osapuolten historia ja tausta vaikuttavat vahvasti mielipiteisiin ja aatteisiin. Dialogissa ei kuitenkaan ole tarpeen saavuttaa täydellistä yhteisymmärrystä, jotta todelliset näkemuserot eivät sulkeudu pois keskustelusta. Dialogissa pyritään saavuttamaan yhteinen näkemys osapuolten eri näkemyksistä. Dialogissa tärkeää on asiakkaan kanssa keskusteluyhteys ja tasavertainen suhde. (Mönkkönen 2007, 94.)

Dialogisessa vuorovaikutuksessa asioita rakennetaan yhdessä sekä vastavuoroisesti. Asiakastyössä tapahtuvaa vuorovaikutusta ja työskentelyä voidaan kuvata yhteisasiantuntijuudeksi. Vuorovaikutus tapahtuu osapuolten omilla ehdoilla, dialogisuutta ei voi saavuttaa yksin. Työntekijöille tilanteet luovat haasteen, heidän pitää uskaltaa tarttua epävarmoihin ja määrittelemättömiin tilanteisiin ja lähteä asiakkaan kanssa yhdessä selvittämään tilannetta. (Mönkkönen 2007, 104.)

Vuorovaikutuksellisessa asiakastyössä on turvallisuudella merkittävä vaikutus. Turvallisuus liittyy omiin voimavaroihin ja muiden antamaan tukeen luottamiseen. Asiakastyössä tärkeässä roolissa on luottamus, asiakkaan tarvitsee kokea pystyvänsä kertomaan omista tuntemuksistaan ja mielteistään. Asiakkaan pitää luottaa siihen, että hän saa ammattimaista apua tilanteessaan. Kun asiakas kokee itsensä voimattomaksi ja epäilee omia selviytymismahdollisuuksiaan, on luottamus tärkeässä roolissa. Työntekijän tarvitsee osata kannustaa ja rohkaista asiakasta, sekä löytää hänen mahdollisia voimavaroja. Turvalliseen ympäristöön kuuluu asiakkaan kunnioitus. (Vilen ym. 2008, 63-64.)

4 SOSIAALIPEDAGOGINEN TOIMINTA

1990-luvulla syntyi sosiaalityön kentällä tarve lähestyä perheitä ja yhteisöjä eri tavalla. Uudenlaista lähestymistapaa haettiin ongelmien ratkaisemiseksi. Auttamistoiminnan välineeksi nousi yhteisöllisyys, toiminnallisuus ja elämyksellisyys. Lasten ja nuorten parissa näitä kokeiltiin ensin ja sen jälkeen toiminta laajeni muillekin työalueille. (Mönkkönen ym. 2000, 19.)

Sosiaalipedagogisella menetelmällä ei ole varsinaista työvalikkoa, josta kulloinkin voisi valita toimintaan sopivan menetelmän. Menetelmät ovat useasti syntyneet muiden tieteenalojen kehitystyön tuloksena (Hämäläinen & Kurki 1997, 48) ja ovat sovellettavissa sosiaalipedagogiikan työkentälle. Sosiaalipedagogiikka on ajattelu tapa, joka ei sulje tarkasti ulkopuolelle mitään (ks. esim. Mönkkönen ym. 2000).

Sosiaalipedagogiselle toimintaympäristön tarjoaa projektimuotoinen toiminta, projekteissa voi kokeilla ja toteuttaa ennakkoluulottomasti toimintamuotoja sekä toimintamenetelmiä. ”*Sosiaalinen interventio*” on termi, jota käytetään usein sosiaalipedagogiikan kirjallisuudessa menetelmissä ja keinoissa (ks. esim. Mönkkönen ym. 2000; Hämäläinen & Kurki 1997) ja sillä tarkoitetaan pedagogisin keinoin tehtävää yksilön havahduttamista huomaamaan vaikutusmahdollisuutensa.

Sosiaalipedagogiikka on toimintatiede, jossa korostuu arkilähtöisyys, yhteisöllisyys, inhimillisyys ja osallisuus. Dialogisuus, toiminnallisuus, luovuus ja elämyksellisyys ovat sosiaalipedagogiikan työmenetelmiä. Sosiaalipedagogisessa ammatillisessa toiminnassa keskeisiä käsitteitä ovat yhteisöllisyys, osallisuus ja elämyksellisyys. (Ranne 2005, 14-16.)

Dialogisuus on yhteistä työmenetelmissä jotka perustuvat vuorovaikutukseen sekä siihen että ”*ihmiset itse osallistuvat toimintaprosessin vaiheisiin*” (Hämäläinen & Kurki 1997, 49). Tämä tarkoittaa ihmisten osallistamista toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Monimuotoisuus ja joustavuus ovat yhteisiä tekijöitä sosiaalipedagogisille menetelmille. Taiteet ja luovat keinot ovat sopivia menetelmiä yksilön aktivoimiseen. Elämys- ja seikkailukasvatus tulivat tietoisuuteen 1990-luvulta alkaen. Perinteiset ryhmätyön muodot mahdollistavat yksilöiden osallisuuden toimintaan. (Mönkkönen ym. 2000, 87.)

Sosiaalipedagogiikan projekteissa yhteisenä tekijänä on muutos. Projektityössä sosiaalipedagogiikan hyödyntäminen on hyvin antoisaa. Useasti projekteissa tavoitteena on uuden toiminnan kokeileminen tai kehittäminen. Kun halutaan jalostaa ideaa pidemmälle tai levittää hyviksi havaittuja kokemuksia, toimii projekti työvälineenä. Yhä enemmän välineitä tarvitaan arkipäivän elämästä selviytymiseen ja oman elämän ymmärtämiseen. *”Erilaisille sosiaalipedagogisille käytännön sovelluksille on paikka tilanteessa, jossa niin sanotun ehdottoman totuuden löytäminen on ongelmallista tai joskus jopa mahdotonta”*. (Mökkönen ym. 2000, 87.)

Sosiaalipedagoginen työ on avointa, vuorovaikutuksellista sekä tilannesensitiivistä ja siinä kaikki voivat osallistua sekä vaikuttaa toiminnan sisältöön. Kuvataiteet, seikkailu, draama, kirjallisuus ja ihmisen inhimillisyyttä tukevat luovat menetelmät ovat luovan toiminnan työmuotoja. (Hämäläinen 1999, 67.) Sosiaalipedagoginen lähestymistapa keskittyy laajemmin yksilön perheen ja lähiyhteisön sosiaaliseen ja kulttuuriseen, yhteiskunnalliseen ympäristöön (Ranne 2008, 107). Toiminnallisissa menetelmissä käytetään enemmän toimintaa ja vähemmän sanoja. Toiminnallisissa menetelmissä voidaan hyödyntää mm. musiikkia, elokuvia, kuvataidetta sekä tarinallisuutta. (Elä! 2016.)

4.1 Taidelähtöiset menetelmät

Lasten ja nuorten kanssa tarvitaan erilaisia kommunikointi tapoja. Tarinallisuuden soveltuminen on mahdollista lastensuojelun eri toimintaympäristöissä (Välivaara 2006, 4). Perustyössä pitäisi soveltaa joustavasti erilaisia menetelmiä tilanteen ja lapsen mukaan. Menetelmät ovat työkaluja, joilla voidaan saavuttaa tavoitteeksi asetettu tulos. Menetelmien lisäksi käyttäjällä tulee olla hallussa lastensuojelutyöhön vaadittavat tiedot ja taidot, kuten hyvät vuorovaikutustaidot. (Känkänen 2013, 27; THL 2016.)

Taidelähtöinen työskentelyn tarkoituksena on saada lapsi kosketuksiin omien muistojen sekä tunteiden kanssa ja sen myötä auttaa häntä lisäämään itsetuntemustaan (Känkänen 2013, 68). Vuorovaikutussuhteen luomisessa taide voi toimia merkittävänä apuna lapsen ja aikuisen välillä, sekä tarjota välineitä sosiaaliseen kasvuun ja oppimiseen, kuten myös omien vahvuuksien tunnistamiseen (THL 2015).

Osallisuuden vahvistaminen on lähellä taidelähtöistä toiminnallista sosiaalityötä. Taiteen kokeminen esimerkiksi lukeminen, kuvien katseleminen tai taiteen kokeminen voi olla arjessa hoivaavaa ja lohduttavaa. 1990-luvulla taidelähtöisten menetelmien hyvää tekeviin vaikutuksiin alettiin uskoa. (Känkänen 2013, 33-34, 66.) Lasten ja nuorten kirjallisuusterapia on luovien terapioiden muoto. Satuja, tarinoita, lasten ja nuorten omia suullisia ja kirjallisia tuotoksia alettiin käyttää ennaltaehkäisevästi sekä kuntouttavasti kasvun ja kehityksen tukena. (Mäki & Arvola 2009, 13-15.)

Salapoliisikerho päivissä Mäyrällä on luotu oma alkutarina lastensuojelun avohuoltoon sopivaksi. Mäyrällä on oma elämänhistoriansa sekä oma mieli ja tahto. Kuitenkaan Mäyrän elämäntarinaa ei keksitä valmiiksi vaan se rakennetaan yhdessä lasten kanssa. Lähdin liikkeelle siitä, että Mäyrä asuu omien vanhempiensa kanssa ja Mäyrän luona on alkanut käydä vieraita ihmisiä kylässä. Mäyrää mietityttää keitä ihmiset ovat? Lopun Mäyrän elämään liittyvistä tiedoista lapset tuottivat itse ryhmässä.

Lastensuojelussa voidaan käyttää myös valokuvaterapiaa. Valokuvien merkitys nähdään elämänkerronnassa yhteydessä todellisuuteen. Valokuvat kertovat myös ihmisten välisistä vuorovaikutussuhteista. Opinnäytetyössäni tavoitteena oli ottaa valokuvia onnistuneista lapsen ja vanhemman välisistä vuorovaikutustilanteista. Ajatuksena on korostaa iloa ja onnistumisia, koska lastensuojelussa joudutaan käsittelemään vaikeitakin asioita sekä menneisyyteen että nykyhetkeen liittyen. Kuvien ottamistilanteet olivat suunnittelemattomia, eikä niitä varten tehty etukäteisvalmisteluja. Opinnäytetyöni kuvat ovat päivän toiminnasta, sekä siitä kun lapset ja heidän läheisensä ovat vuorovaikutuksessa keskenään. (Bardy & Känkänen 2005, 83-84.) Tarinaa ja valokuvia ei ole lähdetty analysoimaan. Valokuvia lähetettiin lapsille päivien jälkeen lapsille muistoksi.

4.2 Leikki

Leikki on tärkeää jokaisen lapsen kehitykselle. Lapsi harjoittelee sen avulla uusia valmiuksia ja taitoja (Jeffrey ym. 1986, 7). Leikin vuorovaikutusympäristö muodostaa uniikin ja rikkaan mielikuvitusmaailman, jossa lapset voivat rakentaa keskinäisiä sosiaalisia suhteita ja joka tukee samalla yhteistä toimintaa. Leikkijät muodostuvat osaksi yhteisöä, jossa aikeista, merkityksistä ja toiminnasta kommunikoidaan erinäisten välittäjien avulla. Näitä välittäjiä voivat olla esimerkiksi säännöt, roolit, kuvitteelliset tilanteet ja työkalut. Lapset muokkaavat leikkiessään toimintoja, ideoita, materiaalia ja käyttäytymistään yhdestä muodosta joksikin toiseksi. Näin syntyy uusia tulkintoja ja merkityksiä. (Karila ym. 2006, 160.)

Lapsi rakentaa todellisia elämäntilanteita leikissä ja jäsentää sitä kautta maailmaansa. Lapset jäljittelevät leikeissään aikuisten toimintaa, jotka ovat mallina heidän leikeilleen. Leikkiessä lapsi toimii oman kehitystasonsa yläpuolella. (Heikka ym. 2009, 24.) Lapsi prosessoi leikin avustuksella näkemäänsä, kuulemaansa ja kokemaansa. Lapsi ottaa maailman haltuun leikin avulla ja yrittää siten ymmärtää todellisuutta. Leikkiessään lapsi oppii uusia asioita, jakaa kokemuksiaan toisten lasten kanssa sekä tutustuu ympäristöön. Leikki on lapsuuden osa-alue, jolla lapset toimivat ilman pakkoa ja omimmillaan. Lapsi ilmentää leikissä omaa perusluonnetta ja olemustaan sekä omakohtaisia kokemuksiaan. (Heikka ym. 2009, 25.)

Opinnäytetyössäni oli tarkoitus luoda toiminnallinen työmenetelmä lastensuojelun avohuoltoon, jossa annetaan mahdollisuus asiakaslapsille ja heidän läheisilleen tulla kuuluksi, sekä päästä osalliseksi lastensuojelun avohuollon kehittämiseen. Salapoliisikerho Mäyrän tarina auttaa lapsia ja heidän läheisiään heittäytymään leikin maailmaan. Käsinukke mahdollistaa lapsille ja aikuisille siirtymän yllätykselliseen leikkitalaan, jossa kaikki on mahdollista. Käsinukke voi tehdä asioita ja muuttua tavoilla joihin ihminen ei pysty. Käsinukke Mäyrä tarjoaa lapsille samaistumiskohteen ja kykynsä muuttua. Käsinukke toimii erityisen hyvin tilanteissa, joissa puhuminen on vaikeaa tai jopa mahdotonta.

5 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN

Toteutustapana opinnäytetyössäni on toiminnallinen opinnäytetyö. ”Toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehto ammattikorkeakoulun tutkimukselliselle opinnäytetyölle”. Toiminnallinen opinnäytetyö voi olla esimerkiksi tapahtuman toteuttaminen tai perehdyttämisopas. Tutkimusviestinnällinen raportointi yhdistyy käytännön toteutukseen. (Vilka & Airaksinen 2004, 9.) Tässä tapauksessa toiminnallisen opinnäytetyön tehtävänä oli luoda ja kehittää Pesäpuu Ry:n Salapoliisikerho Mäyrä Salon kaupungin lastensuojelun avohuoltoon sopivaksi työmenetelmäksi, joka pohjautuu tietoperustaan. Ammatillinen teoreettinen tieto yhdistyy toiminnallisessa opinnäytetyössä ammatilliseen käytäntöön. Teoreettisella tiedolla perustellaan sisällölliset valinnat (Vilka & Airaksinen 2004, 42).

Opinnäytetyöni teoreettinen viitekehys koostuu kahdesta osasta. Ensimmäinen osa koostuu lasten osallisuuden mahdollistamisesta ja vahvistamisesta lastensuojelun avohuollossa. Toisessa osassa toiminnallisia menetelmiä käsitellään sosiaalialalla, sosiaalipedagogiseen ja taidelähtöiseen toimintaan pohjautuen. Teoreettisen viitekehysten rakentamisessa hyödynnetään koko sosionomi (AMK) opintojen aikana vastaan tullutta kirjallisuutta sekä tietoa. Yritän perustella mahdollisimman laajasti taidelähtöisyyden kautta tapahtuvan vuorovaikutuksellisen tukemisen tärkeyden sekä asiakkaan hyvinvoinnin ja osallisuuden tukemisen.

5.1 Ideavaihe

Aiheanalyysi aloittaa toiminnallisen opinnäytetyön eli se on aiheen ideointivaihe. Aiheen tarvitsee olla itseä kiinnostava sekä motivoiva, jolloin on mahdollista mielekkäästi syventää omaa osaamistaan aiheeseen liittyen. Aiheen tarvitsee olla myös toimeksiantajaa kiinnostava sekä ajankohtainen. (Vilka & Airaksinen 2004, 23.) Ajatustasolla opinnäytetyön aihe alkoi pyöriä mielessä, kun olin ensimmäisessä työharjoittelussa keväällä 2016 Salon kaupungin lastensuojelun avohuollossa. Siellä pääsin tutustumaan Pesäpuu Ry:n kehittämään Salapoliisikerho Mäyrä-toimintaan sijais- ja jälkihuoltoon. Kahvipöytä keskusteluissa kävi ilmi, että lastensuojelun avohuollon asiakkaatkin hyötyisivät Salapoliisikerho Mäyrän-toiminnasta.

Tarkoituksena on luoda toiminnallinen työväline lastensuojelun avohuoltoon. Työvälineen tarkoituksena on vahvistaa lapsen osallisuutta ja ottaa heidät mukaan aikuisten rinnalle kehittämään työkäytäntöjä. Salapoliisikerho Mäyrän kohteena lastensuojelun avohuollon 6-10 vuotiaat lapset. Lastensuojelun avohuollon sosiaalityöntekijät valitsevat asiakkaistaan lapset salapoliisikerhoon. Lapsella on läheinen aikuinen mukana salapoliisipäivissä. Tavoitteena oli muuttaa yhdessä lasten kanssa lastensuojelun käytäntöjä lapsiystävällisemmiksi.

Kehittämiskohteenani on Salon kaupungin lastensuojelun avohuollon yksikkö. Opinnäytetyön toteutus eteni kesän 2017 aikana. Salapoliisikerho Mäyrä palvelisi myös lastensuojelun avohuollon työntekijöitä, lapsia sekä heidän läheisiään. Näin saataisiin asiakasperheitä osallisiksi lastensuojelun avohuollon kehittämiseen. Salapoliisikerhon päivät olivat suunniteltu toteutuvaksi kevään 2017 aikana. Salapoliisikerho päiviä järjestettiin kevään aikana kaksi, maaliskuun 14. päivä ja toukokuun 16. päivä. Kummankin salapoliisikerho- päivän jälkeen järjestettiin päivän purku-tapahtuma. Salapoliisi-päivän aikana sekä havainnoin että valokuvasin tuotokset.

Salapoliisipäivän teemoja lähestytään lapsille ominaisin menetelmin, kuten leikin, toiminnallisten harjoitusten ja tutkimisen avulla. Tutkimukset tulevat konkreettisiksi yhteisissä keskusteluissa, kun käsinukke Mäyrää mietityttävät monenlaiset asiat, joissa hän kaipaa apua lapsilta. Käsinukkena toimii Salapoliisi Mäyrä. Teematyöskentelyjen lisäksi tapausmiskertoihin kuului yhteinen ruokailuhetki. Ruuan merkitystä huolenpidon osoituksena ja tärkeänä osana salapoliisitoimintaa ei voi korostaa liikaa.

Pesäpuu Ry:n salapoliisi Mäyrän tarinaa on muutettava lastensuojelun avohuoltoon sopivaksi. Alkujaan Pesäpuu Ry on suunnitellut salapoliisikerhon lastensuojelun sijais- ja jälkihuoltoon. Salapoliisikerho Mäyrä-toimintaa lähdettiin jalkauttamaan lastensuojelun avohuoltoon keväällä 2017. Esimiehiltäkin tuli puolto opinnäytetyön tekemiseen. Näin ollen suositeltu työelämälähtöisyys toteutuu. Aiheeni hyväksyttiin myös koulussa, jolloin aloin työstää teoriapohjaa opinnäytetyötä varten. Opinnäytetyössä yhdistyy työelämän tarve saada lastensuojelun avohuollon lapsia osalliseksi kehittämään avohuollon lastensuojelua sekä oma kiinnostukseni lastensuojeluun sekä toiminnallisiin ja taidelähtöisiin menetelmiin.

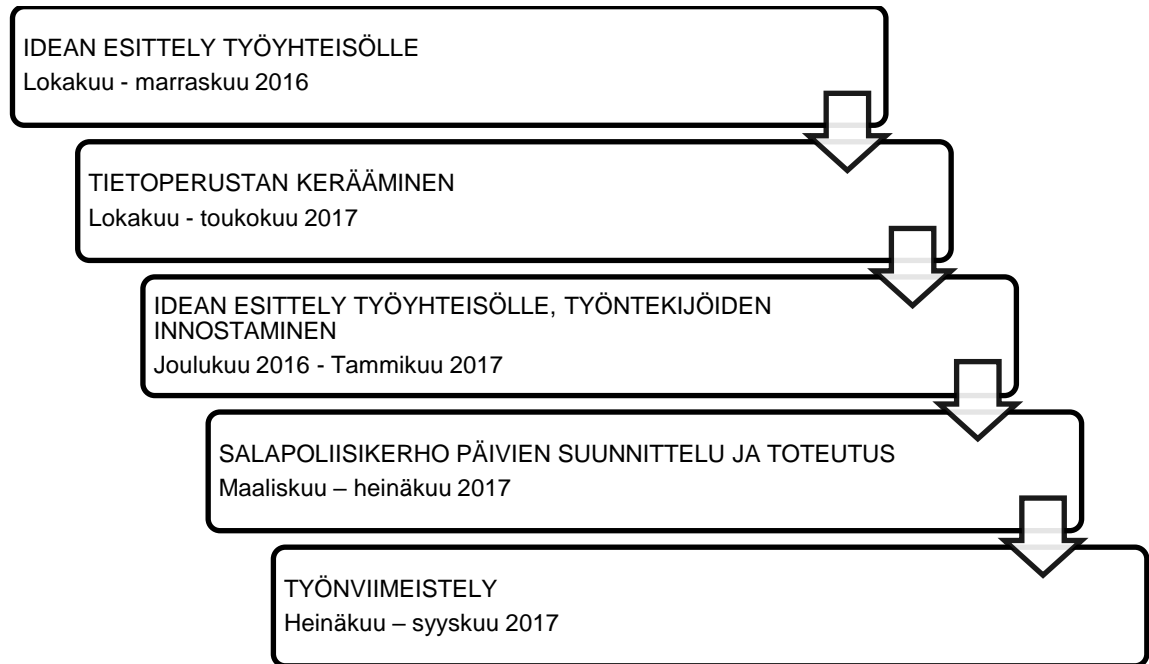
Tutkimusongelmaa ja tutkimuskysymyksiä ei esitellä toiminnallisessa opinnäytetyössä (Vilka & Airaksinen 2004, 30). Sisällölliset valinnat toiminnallisessa opinnäytetyössä pohjautuvat alan tietoperustaan sekä teoriaan. (Vilka & Airaksinen 2004, 41-42.) Opinnäytetyössä käsittelin lasten osallisuutta lasten avohuollossa, sekä vuorovaikutuksellista tukemista. Lisäksi käsittelin toiminnallisia menetelmiä sosiaalialalla, sekä siihen liittyen sosiaalipedagogista toimintaa ja taidelähtöisiä menetelmiä, joista käsittelin sadutukseen, leikkiin ja tarinan kerrontaan liittyvää teoriaa. Pyrin perustelemaan Salapoliisikerho Mäyrän toimivuuden ja käytettävyyden lastensuojelun avohuollossa.

Kehittämishanke voidaan yksinkertaisimmillaan kuvata lineaarisen mallin mukaan tavoitteiden määrittelystä suunnitteluun, toteutukseen ja prosessin päättämiseen sekä lopuksi arviointiin. Kehittämistehtävä ideoidaan aloitusvaiheessa. Toteutusvaiheessa on käytännöntoteutus sekä tuotoksen ja kehittämisraportin viimeistely, joista toiminnallinen opinnäytetyö koostuu. Kehittämishankkeen tuloksena syntyy yleensä konkreettinen tuote, ja se esitellään päätösvaiheessa. Raportti on kirjallinen osa hankkeesta. (Salonen 2013, 15; 17-19; 25.)

5.2 Suunnittelu- ja toteutusvaihe

Syyskuussa 2016 keskustelin Salon kaupungin lastensuojelun avohuollon tiimin muuttaman työntekijän kanssa opinnäytetyöstä. He pitivät ideaa hyvänä. Mietimme opinnäytetyön sisältöä ja selvitin myös Pesäpuu Ry:stä, että heidän kehittämää Salapoliisikerho Mäyrää sijais- ja jälkihuoltoon saa jalkauttaa lastensuojelun avohuoltoon sopivaksi. Joulukuussa idea esiteltiin Salon kaupungin lastensuojelun avohuollon tiimin työntekijöille ja he olivat innoissaan ideasta sekä olivat innolla lähdössä projektiin mukaan (Liite 1). Sain mukaani viisi sosiaaliohjaajaa ja kolme sosiaalityöntekijää. Myös lastensuojelun avohuollon esimies hyväksyi idean. Sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat miettivät yhdessä ketkä asiakaslapsista kutsuttaisiin mukaan, jonka jälkeen heille kerrottiin kerhosta ja mahdollisuudesta osallistua. Salapoliisikerhossa oli mukana lapsen oma sosiaalityöntekijä sekä -ohjaaja. Aikuisten ja lasten lisäksi kerhon jäsenenä oli käsinukke -Mäyrä. Mäyrä oli lasten vertainen ja hänkin oli lastensuojelun avohuollon asiakas ja häntäkin ihmetytti oudot ihmiset, sanat, palaverit jne.

Helmikuussa sain hyväksytyä sekä opinnäytetyösuunnitelman, että tutkimusluvan opinnäytetyötä varten. Olen työstänyt teoriaosuutta samalla kun suunnitellut Mäyrä päiviä työntekijöiden kanssa. Salapoliisikerho Mäyrän tarinaa ja tehtäviä on muunneltu lastensuojelun avohuoltoon sopiviksi. Kehittämishankkeen prosessi on kuvattu alla olevassa prosessikaaviossa.

Kuva 1. Prosessikaavio.

Salapoliisikerho Mäyrä päivät järjestettäisiin maaliskuu- ja toukokuussa. Toukokuun päivä peruuntui vähäisen osallistujien määrän vuoksi ja päivä siirrettiin heinäkuulle. Heinäkuun päivään kutsuttiin myös uusia lapsia mukaan, jotta saatiin salapoliisikerho päivä toteutettua. Salapoliisikerho kokoontui 2017 kaksi kertaa. Paikaksi valikoitui kaupungin omistama kiinteistö keskustassa, koska siihen on helppo tulla ja asiakkaat pääsevät itse saapumaan paikalle.

Tammikuun ja helmikuun suunnittelimme myös päivien ohjelmaa varsinkin maaliskuussa olevaan päivään. Ensimmäisellä kerralla Salapoliisikerho Mäyrässä käsiteltiin: kuka meillä käy sekä millainen on Mäyrän ystävän Leppiksen unelma päivä. Toisella kerran teemana oli ”mitä sosiaalityöntekijä tekee sekä mitä haluttaisiin työntekijän kanssa tehdä?”.

Ensimmäisellä kerralla teema oli aikuisten valitsemaa, mutta toisella kerralla käsiteltiin lasten ihmettelemää aihetta. Ensimmäisellä salapoliisikerho kerralla ihmetyksen aiheeksi nousi: ”Mikä on sosiaali ja mitä sosiaalityöntekijä tekee?”. Lapsille ja aikuisille lähetettiin omat kutsut noin kolme viikkoa ennen ensimmäistä päivää. (Liite 3 & 4).

Salapoliisikerhopäivät kestivät kerrallaan neljä tuntia. Teematyöskentelyn ohessa leikittiin, pelattiin sekä syötiin yhdessä lounas ja välipala. Yksittäisen salapoliisipäivän kerho kertaa ei siis käytetty ainoastaan teeman käsittelyyn, vaan koettiin tärkeäksi, että aikaa olisi myös muulle yhteiselle tekemiselle. Päiviin on sisällytetty yhteisiä leikkejä, niillä on pyritty vaikuttamaan siihen, etteivät lapset kokisivat päiviä liian raskaiksi.

Esimerkki päivän kulusta:

Minä olen salapoliisi Mäyrä. Pidän pinaattiletuista ja kavereiden kanssa leikkimisestä. Erityisesti pidän tehtävien ratkaisemisesta.

Minulla on mielessä monia kysymyksiä, jotka liittyvät elämään. En esimerkiksi tiedä mitä tarkoitetaan lastensuojelulla, mitä neuvotteluissa tehdään. Tarvitsen apuasi myös joidenkin salapoliisitehtävien ratkaisemisessa.

Kuva 2. Salapoliisi Mäyrä.

Salapoliisikerhon tavoitteina oli tutustuminen sekä saada lasten näkemyksiä lastensuojelusta sekä välittää tietoa sosiaalityöntekijästä.

ENNEN LASTEN JA LÄHEISTEN SAAPUMISTA

Työntekijöiden valmistautuminen päivään ja vastuiden läpikäynti. Tilojen kuntoon laittaminen sekä muu valmistelutyö (esim. ruoan valmiiksi laitto, virittäytyminen salapoliisikerho tarinan maailmaan jne.)

11 - 11.30 YHTEINEN ALOITUS

Mäyrä esittäytyy, käydään läpi päivän ohjelmaa ja aikataulua, kerrotaan päivän dokumentoinnista ja laaditaan yhteiset pelisäännöt, tutustumisleikki. Tutustutaan ryhmän jäseniin sekä virittäydytään salapoliisikerho Mäyrän leikin ja tarinan maailman. Jokainen lapsi saa mahdollisuuden tehdä itselleen salapoliisi kortin, lapsen läheinen eli ”sherlock” myös tekee yhdessä lapsen kanssa kortin. He suunnittelevat yhdessä salapoliisinimet. Salapoliisikerhossa lapsille alussa jaetaan salapoliisisalkku, josta löytyy apuvälineitä tehtävien ratkaisemiseen. Salkuissa oli mm. suurennuslasi, kynä, salapoliisin virkamerkki (Liite 4). Virkamerkit täytettiin ennen rastiradalle lähtöä. Aikuisille on varattuna omat virkamerkit täytettävänä. Aikuiset ovat sherlockeja eli apureita (Liite 5).

Kuva 3. Salapoliisi Mäyrän toimisto.

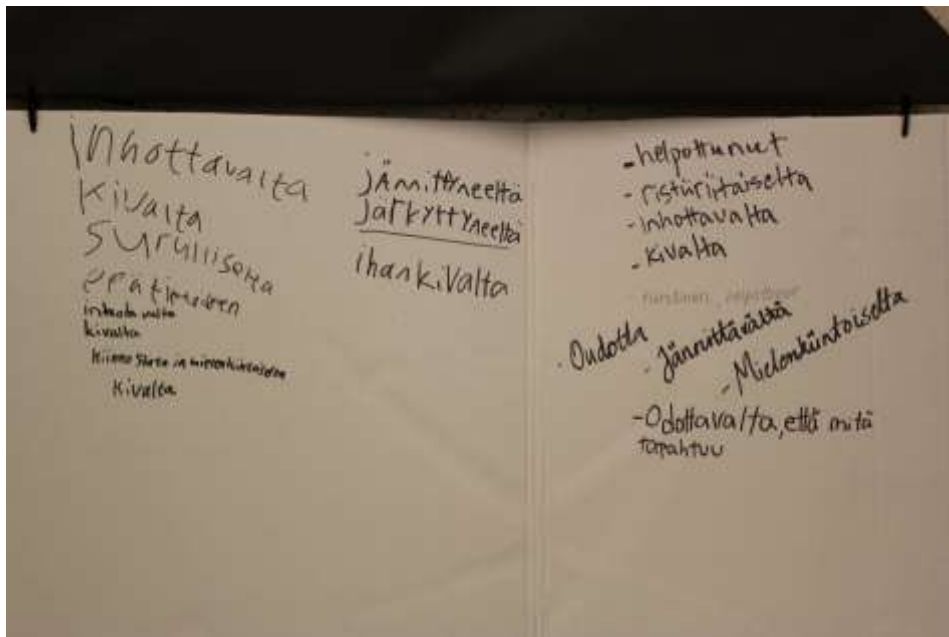
Kuva 4. Salapoliisin virkamerkki.

11.30 - 12.30 LOUNAS JA VAPAATA LEIKKIÄ /TUTUSTUMISTA

Yhteinen lounas on huolenpitoa ja hyvinvointia. Lounaan yhteydessä on myös helpompi tutustua toisiinsa. Vuorovaikutus on myös tärkeässä roolissa niin työntekijöiden, lasten ja aikuisten tutustumisessa. Vapaan leikin kautta lasten on helppo tutustua toisiinsa.

12.30 – 14.00 SALAPOLIISITUTKIMUKSET:

RASTI 1. Mäyrän luona on käynyt joku työntekijä ja Mäyrä haluaa selvittää, kuka tämä oli. Talorastilla mietittiin miltä Mäyrästä tuntuu, kun kotiin tulee työntekijä? Miltä Mäyrän vanhemmista tuntuu? Rastilla oli aina yksi lapsi ja hänen läheisensä kerrallaan. Ensimmäisellä kerralla rastilla oli työntekijöiden miettimä teema. Mäyrän kotiin lapset saivat kirjoittaa omia ajatuksiaan miltä oli tuntunut, sekä heidän mukana olevalla aikuisella oli oma kohta, johon he pystyivät kirjoittamaan omia ajatuksiaan. *Lapsista työntekijöiden kotona käynti oli tuntunut järkyttävältä, inhottavalta, jännittävältä jne. Aikuisista oli tuntunut oudolta, jännittävältä, ristiriitaiselta jne.* Talorastia jatkettiin seuraavalla Mäyrä tapauksissa. Aihe tuli lapsilta päivän yhteisessä salapoliisi tehtävää ratkaistaessa. Lapset alkoivat miettiä mitä tekee sosiaalityöntekijä ja mitä tarkoittaa sosiaalinen?

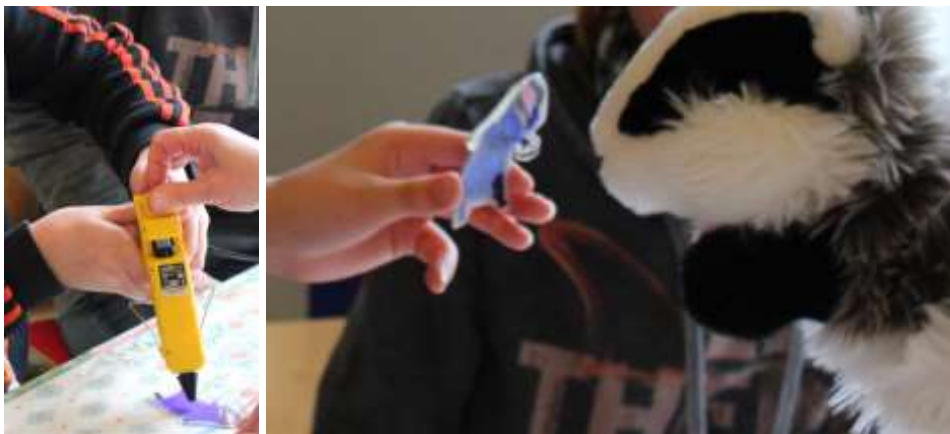
Kuva 5. Lasten ja aikuisten kommentit Mäyrän kodissa.

RASTI 2. Kotona on käynyt työntekijä, joka oli puhunut vanhemman kanssa Mäyrän arjesta. Mäyrä oli kuullut mm. sanan päivärytmi ja Mäyrä jäi miettimään, mitä tämä tarkoittaa? Lapset auttavat tällä rastilla Mäyrää tekemään mukavan päivän Leppis-kuvien avulla. Lapset saavat tällä rastilla tuottaa heidän omasta mielestään millainen olisi hyvä päivärytmi. Heidän läheisensä sekä työntekijä olivat kuuntelijoita kuten Mäyräkin. Lapset saivat liimata itselleen vihkosen. Vihon sai kotiin ja moni lapsi olikin läheiselleen että voidaanko toteuttaa tämä Leppiksen-päivä kotonakin. Tällä rastilla vuorovaikutus lisääntyi niin työntekijän, lapsen ja hänen läheisensä kanssa. Työntekijät saivat tämän rastin aikana hyvää tietoa lasten käyttämästä kielestä eli miten heille kannattaa kertoa lastensuojelusta.

Kuva 6. Päivärytmi.

RASTI 3. Askartelurastilla lapset saivat tehdä itselleen läheisensä avustuksella Mäyrä-avaimenperän tai magneetin kutistemuovista. Rastin tarkoituksena on saada yhteistä mukavaa tekemistä ja lisätä vuorovaikutustaitoja aikuisen ja lapsen välille. Rasti on myös kivaa tekemistä, jotta lapset jaksaisivat salapoliisikerho-päivän.

Kuva 7. Askartelurasti.

RASTI 4. Ulkona oli Mäyrän seikkailurata, siellä oli mahdollista mm. ylittää kurainen paikka yhdessä vanhemman kanssa maitolaatikoiden avulla, kokeilla yltääkö halaamaan paksun puun ympäri niin että lapsen ja aikuisen sormenpäät koskettavat, pääseekö läpi hankalan sukkahousu esteen, frisbeen heittoa, nopeustutka, Mäyrän pesän ruuvien etsiminen magneetin avulla ja Mäyrän pesän rakentaminen luonnosta löytyvien materiaalien avulla. Ulkorasteilla sai osallistua mihin halusi. Ulkorastit tukevat vuorovaikutussuhdetta aikuisen ja lapsen välillä. Ulkorastit antavat vinkkejä myös kotona lasten kanssa touhuamiseen. Pihapiiriin oli piilotettu jokaiselle aarre, jossa oli yksi osa salapoliisitehtävän ratkaisua. Aarteeseen oli jokaiselle laitettu sana. Sanat kerättiin päivän loppuun yhteen ja lapset saivat ratkaista salapoliisi tehtävän yhdessä.

Kuva 8. Ulkorastit.

YHTEINEN LOPETUS JA MEHUT / KAHVIT

Kootaan päivä sekä lapset ratkaisevat päivän salapoliisitehtävä yhdessä. Esimerkki päivän salapoliisitehtävän ratkaisu oli ”Kotona kävi Mäyrän oma sosiaalityöntekijä”. Yhteisessä loppuhetkessä käydään läpi päivän aikana saadut tuotokset eli mitä kaikki lapset olivat tuottaneet sekä kyseltiin osallistujilta päivän tunnelmia. *Tämän päivän jälkeen paras palaute oli: kun lapset kysyvät koska he tapaavat Mäyrän uudelleen?*

KOTIINLÄHTÖ

Rastit radalle muodostuvat lapsi määrästä riippuen. Rasteilla tehtävää on suorittamassa aina yksi salapoliisi (lapsi) ja sherlock (lapsen läheinen). Jokaisella rastilla on myös mukana työntekijä. Lapsi ja hänen läheinen ratkaisevat päivän tehtäviä yhdessä. Päivään kuului myös tehtävä, johon lapset etsivät yhdessä päivän mittaan puuttuvia osia. Tehtävä ratkaistaan kaikkien kanssa yhdessä päivän päätteeksi. Päivässä on mukana myös valokuvaaja. Valokuvaaja ottaa kuvia ja niitä lähetetään muistoksi kuvissa oleville päivästä muistoksi. Valokuvaajasta kerrotaan lapsille ja aikuisille, että kuvat eivät leviä mihinkään ja kuvauksesta ei saa kieltäytyä. Päivän päätteeksi käsinukke Mäyrän kanssa voi ottaa itsestään valokuvan. Salapoliisikerholaisten lähdettyä työntekijät vielä purkavat päivän tunnelmat yhdessä sekä sovitaan jatkosuunnitelmista. Jatkosuunnitelmiin kirjataan lasten ideat ylös ja niistä pyritään järjestämään seuraavan kerran teema kerhopäivään.

Toinen Salapoliisikerho päivä olisi ollut toukokuussa. Kutsut lähetettiin lapselle sekä aikuiselle (Liite 6 & 7). Lasten kutsujen mukana oli mukana kuvia maaliskuun päivästä, joissa näkyi heidän iloista yhdessä touhuamista. Toisella kertaa jouduimme peruuttamaan kerhopäivän, koska asiakasperheiltä tuli aamulla useita peruutuksia ja lopulta ainoastaan yksi lapsi ja aikuinen olisivat päässeet osallistumaan toukokuun päivään. Näin ollen päivä päätettiin siirtää heinäkuulle. Heinäkuun alkuun kutsuimme myös uusia lapsia ja aikuisia, eli suunnitelma muuttui hieman alkuperäisestä. Avohuollossa oli haasteellista sitouttaa asiakasperheet ryhmätoimintaan. Heinäkuun päivä toteutettiin hyvällä osallistujamäärällä. Mukana oli seitsemän lasta ja heidän läheisensä. Heinäkuun tapaamisessa pääteemana oli: mitä sosiaalityöntekijä tekee, missä asioissa hänen haluttaisiin auttavan sekä mitä hänen kanssaan halutaan tehdä?

Toinen päivä aloitettiin myös kertomalla päivän ohjelma sekä aikataulu. Osa lapsista ja aikuisista olivat ensimmäistä kertaa mukana. Tutustuttiin ryhmään tutustumisleikin avulla sekä laadittiin yhdessä yhteiset pelissäännöt. Päivän kulku meni samalla kaavalla kuin ensimmäinenkin salapoliisikerho päivä. Teemarastina jatkettiin Mäyrän kotia eteenpäin. Mäyrä selvitti tällä toisella kertaa mitä sosiaalityöntekijä voisi tehdä hänen kanssaan? Talossa oli oma osio lasten ajatuksille sekä oma osio aikuisten ajatuksille.

Lasten ajatuksia mitä Mäyrä haluaisi tehdä sosiaalityöntekijän kanssa, esim. ulkoilla, paistaa lettuja, Linnanmäelle käynti, hyvä olo, kertoa omista jutuista, uimaan jne. Aikuis-ten ajatuksia oli mitä Mäyrä haluaisi sosiaalityöntekijältä, mm. liikunnallista, toiminnal-lista, itse tuntoa kehittävä, keskustelua arjesta jne. Tilanne antaa myös lapsen lähei-selle mahdollisuuden lapsen kuuntelemiseen. Lapset saavat itse kertoa mitä Mäyrä ha-luaisi.

Toisella rastilla mietittiin millaisissa asioissa sosiaalityöntekijä voisi auttaa Mäyrää? Tällä rastilla kerättiin lapsilta ajatuksia. *Lasten ajatuksia oli, että sosiaalityöntekijä voisi auttaa Mäyrää mm. vaikeissa asioissa, pyöräilyssä, nurinperin kirjoittamisessa, mietityttävissä jutuissa, uimisessa jne.*

Tällä toisella kerralla lapset saivat yhdellä rastilla miettiä, mikä on Mäyrän lempipuuhaa? Mäyrälle tärkeitä asioita? Mikä on Mäyrän lempiruokaa entä inhokkiruoka? Mistä Mäyrä tulee surulliseksi? Mitä Mäyrä tekee vanhempien kanssa mielellään? Näistä muodostui Mäyrän tarina, joka lähetetään lapsille myöhemmin postitse valokuvien kera kotiin. (Liite 8).

Ulos oli tehty erilaisia tehtäviä ja leikkirasteja. Nämä ovat tehty tuomaan leikkiä ja auttavat lapsia jaksamaan päivän paremmin. Nämä rastit antavat myös läheiselle kotiin vinkkejä yhdessä touhuilusta. Tällä kertaa ulkona oli Mäyrän seikkailurata, jossa piti mm. saada mahdollisimman paljon saippuakuplia kiinni maitolaatikoiden päällä seisten, tutkia tun-nustelupussien sisältöä, frisbeen heittoa, pallon heittoa, hassun hatun tekemistä sekä valokuvausrasti jossa sai ottaa läheisensä kanssa hassuttelukuvan. Pihapiiriin oli piilo-tettu aarteita, joita koottiin päivän lopuksi yhdessä. Päivän lopuksi koottiin päivän tapah-tumat ja keskustellaan niistä yhdessä. *Päivän salapoliisi tehtävän lapset ratkaisivat yh-dessä ja siinä pohdittiin mitä sosiaalityöntekijä tekee mm. puhuu puhelimesta, käy pala-verissa, kuuntelee lasta jne.* Päivän päätteeksi lapset ja aikuiset saivat täyttää salapoli-iikerho kertoihin liittyvän palautteen.

6 KEHITTÄMISHANKKEEN ARVIOINTI

Kehittämistyössä aikuisilla on luoda salapoliisi toiminnalle turvalliset puitteet ja huolehtia toiminnan sujumisesta. Aikuisilla on vastuulla löytää keinot, joiden avulla lapsi voi liittyä ryhmään turvallisesti sekä ilmaista luontevasti näkemyksiään.

Yhteistutkimisen periaatteita on yhdeksän. Yhteistutkiminen on suhteissa tapahtuvaa toimintaa, joka on vapaaehtoista sekä voimaannuttavaa. Asiantuntijuus nähdään avoimena ja jaettuna, eli ammattilaiset ja asiakkaat ovat tasavertaisessa suhteessa, mikä perustuu luottamukseen ja toisten tuntemiseen. Lisäksi kyse on yhteistoiminnasta, jolla pyritään vaikuttamaan paikallisesti tai yhteiskunnallisesti. Kaikki toiminta suunnitellaan yhdessä asiakkaiden ja ammattilaisten kanssa ja se on eettisesti kestävä. (Palsanen 2013, 8-16.)

Salapoliisitoiminnassa ohjaavat periaatteet ovat monelta osin yhtenevät Palsasen esittämien periaatteiden kanssa. Toiminnassa lapset ja aikuiset tutkivat ja määrittelevät yhdessä lastensuojelua ja lasten arkeen liittyviä asioita. Toiminta on vuorovaikutuksellista. Vertaisuus on myös läsnä kaikkein salapoliisitoiminnassa tarkastellakaan lasten henkilökohtaisia kokemuksia vaan ne siirretään etäämmälle itsestä käsinuken avulla. Lisäksi lapset ovat tietoisia siitä, että heidän näkemyksensä tullaan välittämään eteenpäin ja hyödyntämään lastensuojelun kehittämisessä. Lisäksi salapoliisitoiminnassa ovat Palsanen (2013) määrittelyistä vahvasti läsnä vapaaehtoisuuden, voimaantumisen, tasavertaisen asiantuntijuuden, luottamuksen, yhteistoiminnan periaatteet.

6.1 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyössä eettisesti tulee noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Tieteellinen käytäntö pitää esimerkiksi sisällään rehellisyyden ja tarkkuuden tutkimustyössä, tulosten esittämisessä ja arvioinnissa. Ihmisarvon kunnioittaminen tulee olla huomioitu. Ketään ei saa pakottaa osallistumaan Salapoliisikerho Mäyrän toimintaan. Raportoinnin tulee olla huolellista ja läpinäkyvää sekä luottamus on säilytettävä (Hirsijärvi ym. 2009, 23-26). Salapoliisikerho Mäyrä -päivässä tärkeää on, että osallistuminen on vapaaehtoista, ketään ei saa pakottaa tulemaan mukaan vasten tahtoaan. Pysin raportoinnissa tuomaan kaiken olennaisen, jotta työstä välittyisi lukijalle oikea kuva.

Lähdekritiikki oli tärkeässä roolissa opinnäytetyön teoriapohjaa rakentaessa. Lopputulos tulee luotettavammaksi, kun käytössä on ajantasaisia ja laadukkaita lähteitä. Lukumäärää oleellisempia seikkoja ovat lähteiden laatu ja soveltuvuus. Lähteiden on oltava työn kannalta hyödyllisiä. (Vilka & Airaksinen, 2004, 72-76.) Hyödyntämäni lähteet ovat osa jo melko iäkkäitä, mutta koin ne kuitenkin laadukkaiksi. Pyrin käyttämään lähteitä mahdollisimman monipuolisesti.

6.2 Tulokset

Tämän opinnäytetyön kohdalla ei voida puhua pelkästään tuloksista, sillä toiminnallisen työmenetelmän käytön taakse jää paljon näkymätöntä työtä, jota ei voida arvioida. Mitä ajatuksia toiminnalliset työtavat aiheuttavat tekijöissään, eivät aina ole nähtävissä tai helposti peilattavissa. Kokemuksia asiakkailta ja työntekijöiltä voidaan kuitenkin tarkastella. Opinnäytetyössä ei arvioida asiakkaiden tekemää lopputulosta vaan mikä hänen kokemus on työskentelystä. Ruuskanen (2005, 54-56) on todennut, että ilmaisullisten menetelmien käytön vaikutuksia on vaikea todentaa. Asiakkaan kuulluksi, osalliseksi ja ymmärretyksi tuleminen on tärkeä tavoite.

Salapoliisikerho Mäyrä -päiviin osallistuminen oli vapaaehtoista, mikä osoittautuikin haasteeksi. Haasteen toivat viime hetken peruutukset, sekä ryhmän koko, joka ei voinut olla liian suuri. Omat kokemukset Salapoliisikerho Mäyrä -päivästä ovat erittäin positiiviset. Myös avohuollon työntekijät kokivat menetelmän positiiviseksi. Sen avulla pääsi luomaan vuorovaikutus- ja luottamussuhdetta uusilla tavoilla. Työntekijät kokivat, että lapsi ja hänen läheisensä saivat onnistumisen kokemuksia, sekä mahdollisuuden tulla osalliseksi kehitystyöhön ja tulla aidosti nähdyksi sekä kuulluksi.

Tavoitteena oli kehittää Pesäpuu Ry:n sijais- ja jälkihuollolle kehittämää Salapoliisikerho toimintaa lastensuojelun avohuoltoon toiminnalliseksi työmenetelmäksi. Salapoliisikerho Mäyrä on toiminnallinen työmenetelmä, joka jalkautettiin lastensuojelun avohuollon työyhteisön asiakastyön tueksi. Salapoliisikerho Mäyrälle on jo olemassa jatkosuunnitelmia. Salapoliisikerho Mäyrä sisällytetään jo olemassa oleviin ryhmiin, jolloin saadaan asiakasperheet paremmin sitoutumaan, sekä pystytään alusta lähtien kuulemaan lasten omia kehittämisideoita. Salapoliisikerho Mäyrä -päivän järjestäminen vaatii työntekijöiltä tietynlaista joustoa ja siitä ei voida kirjoittaa ohjetta, jota tulisi orjallisesti noudattaa. Käytettävät välineet, harjoitteet sekä päivien käsiteltävät aihealueet voivat vaihdella ryhmän mukaan. Pääasia on, että asiakaslapsi saa mahdollisuuden tulla nähdyksi, kuulluksi ja osalliseksi.

Mukana olleiden lasten ja aikuisten palaute oli positiivista. Suurin osa lapsista toivoivat että näkisivät Mäyrän vielä uudelleen. Aikuisilta tuli palautetta siitä että saa lapsilta tärkeää tietoa ja he pitivät toimintaa hyödyllisenä. Työntekijöiden kokivat päivän anniksi, sen että vuorovaikutussuhde syvenee sekä luottamus lisääntyy ja oppii näkemään asiakkaan rennommassa tilanteessa kuin työpöydän takana. Lapsen ääni tuli hyvin päivän mittaan kuulluksi. Samoin työntekijät kokivat saaneensa hyödyllistä tietoa siitä miten lapselle kannattaa asiakastilanteessa puhua lastensuojelusta. Haasteeksi työntekijät kokivat erilaisen tavan toimia ja he joutuivat päivissä myös heittäytymään leikin maailmaan. Päivissä näkyi paljon iloisia ilmeitä ja iloisia lapsia.

7 POHDINTA

*Jännitystä ilmassa,
kutkutusta vatsanpohjassa,
tärkeitä kysymyksiä odottamassa vastauksia.*

*Uteliaita silmiä,
innokkaita katseita
odottamassa mahdollisuutta päästä auttamaan.*

*Tarvitaan vain aikaa, tilaa ja turvaa,
sekä sydän, joka on valmis kuuntelemaan,
mitä lapsilla on asiaa.*

*Olethan sinä sellainen aikuinen,
jonka sylissä Mäyrän on hyvä olla
-ja jolle lasten on lupa puhua?
-Pipsa Vario*

Opinnäytetyön prosessi oli pitkä. Aihe hioutui hiljalleen 2016 työharjoittelujakson jälkeen, ja kirjoitus työ eteni hitaasti. Opintojen eteneminen kohti valmistumista aiheutti paineita opinnäytetyön työstämiseen. Kesä 2017 on ollut opinnäytetyön työstämisen aikaa ja se on tempaissut mukaan. Opinnäytetyöni on tehty Salon kaupungin lastensuojelun avo- huoltoon, jonka toivon edistävän työnsaanti mahdollisuuksiani. Opinnäytetyöni aihe oli kiinnostava ja tempaisi mukaansa.

Haasteeksi tuli aikataulun sovittaminen työntekijöiden ja oman työn kanssa, koska en myöhemmässä vaiheessa ollut Salon kaupungin lastensuojelun avohuollossa. Oman haasteen opinnäytetyöhön antoi myös asiakaslasten ja heidän läheistensä heikko sitoutuminen toimintaan, jonka johdosta Salapoliisikerho toimintaa päätettiin jatkojalostaa ja sijoittaa se mukaan tukiryhmien toimintaan alkaen syksystä 2017. Lisäksi haasteen opinnäytetyölle toi myös jo valmiin Pesäpuu Ry:n prosessin muuttaminen lastensuojelun sijais- ja jälkihuollosta avohuoltoon. Tämän osalta piti pohtia paljon, mitä materiaalia voi muuttaa ja mitä ei.

Salapoliisikerho Mäyrä on toiminnallinen työmenetelmä lastensuojelun avohuollossa. Salapoliisikerho päivät olivat todella opettavaiset ja ne vaativat heittäytymistä työntekijöiltä. Päivät eivät aina menneet ihan suunnitelmien mukaan. Erilainen toimintatapa jännitti aluksi hieman myös työntekijöitä. Päivissä näkyi lasten ilo, ja heidän äänensä tule kuululle niin työntekijöille kuin lasten läheisillekin. Päivä myös vahvisti lasten läheissuhdetta.

Opinnäytetyöni valmistuttua toivon pääseväni lastensuojelun työkentälle toimimaan lasten ja nuorten parissa sekä kehittämään erilaisia työprosesseja mm. ryhmätoiminta. Ryhmätoiminta parhaimmillaan lisää lasten osallisuutta ja tukee kuulluksi tuleamista sekä tukee vuorovaikutussuhteen syntymistä. Salapoliisi toiminnassa vielä enemmän voisi ottaa lapsia mukaan päivää kehittämään. Toivon että opinnäytetyöni antaa intoa Salon kaupungin lastensuojelun avohuollossa kehittää lisää Salapoliisikerho Mäyrä toimintaa. Päivissä parasta oli ILO!

Tämä opinnäytetyö ei olisi valmistunut ilman Salon kaupungin lastensuojelun avohuollon tukea ja apua. Lämmin kiitos kuuluu Salon kaupungin lastensuojelun innostuneelle ja kannustavalle henkilökunnalle. Lopuksi haluan kiittää Johanna Lassilaa ja Annika Sara-perää, jotka sytyttivät kipinän opinnäytetyön aiheeseen ja he ovat antaneet arvokkaita kommentteja toimintaan liittyen matkan varrella.

LÄHTEET

- Araneva, M. 2016. Lapsen suojeleminen, toteuttaminen ja päätöksenteko. Liettua: Talentum pro.
- Bardy, M & Känkänen, P. 2005. Omat ja muiden tarinat-ihmisyyttä vaalimassa. Helsinki: Stakes
- Bardy, M. 2013. Lastensuojelun ytimissä. Tampere: Suomen yliopistopaino Oy.
- Bowlby, J. 1969. Attachment an Loss. Harmondsworth: Penquin Books.
- Dunderfelt, T. 2011. Elämänkaari psykologia. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Elä! 2017. Toiminnalliset menetelmät. Viitattu 4.3.2017 <http://www.ela.fi/akatemia/toiminnalliset.php>
- Heikka, J. Hujala, E. & Turja, L. 2009 Arvioinnista opiksi. Havainnointi, arviointi ja suunnittelu varhaispedagogiikassa. Vantaa: Printel Oy
- Helavirta, S. 2011. Lapset hyvinvointitiedon tuottajina. Acta Universitatis Tamperensis 1669. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Tampere: Tampereen Yliopistopaino.
- Hirsijärvi, S. Remes, P & Sajavaara, P. 2014. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi..
- Hotari, K-E., Oranen, M & Pösö, T. 2013. Lapset lastensuojelun osallisina. Teoksessa Bardy, M. (toim.) Lastensuojelun ytimissä. 4.painos. Tampere: Juvenes Print, Tampereen Yliopistopaino Oy, 149-164.
- Hujala, E & Turja, L. 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Juva: PS_kustannus.
- Hyppönen, M & Linnossuo, O. 2006. Intohimosalaatti, leikkejä ja muita toiminnallisia menetelmiä. Helsinki: Lasten-keskus.
- Hämäläinen, J & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo: WSOY Kirjapainoyksikkö
- Jeffrey, M., McConkey, R. & Hewson, S. 1986. Leiki kanssani. Porvoo-Helsinki-Juva: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Järvilehto, L. 2014. Hauskan oppimisen vallankumous. Juva: Bookwell Oy
- Järventie, I & Sauli, H. 2001. Eriarvoinen lapsuus. Porvoo: Bookwell Oy.
- Karlsson, L. 2014. Sadutus. Avain osallisuuden toimintakulttuuriin. Juva: PS-kustannus.
- Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A-R. & Rasku-Puttonen, H. 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.
- Känkänen, P. 2013. Taidelähtöiset menetelmät lastensuojelussa -kohti tilaa ja kokemuksia. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta. Sosiaalitieteiden laitos. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Lahikainen, A.R & Paavonen, E. 2011. Perhe ja lapsen hyvinvointi.
- Laitinen, M & Hurttig, J. 2002. Pahan kosketus. Ihmisyyden ja auttamistyön varjojen jäljillä. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Lammi-Taskula, J. Karvonen, S & Ahlström, S. 2014. Lapsiperheiden hyvinvointi. Helsinki: THL, 20-34.
- Lastensuojelulaki 417/2007.

- Lastensuojelun Keskusliitto. 2014. Lasten osallistumisen etiikka – Lapset ja nuoret palveluiden kehittäjänä. Viitattu 30.6.2017. https://www.lskl.fi/materiaali/lastensuojelun-keskusliitto/Lasten_osallistumisen_etiikka1.pdf
- Mäki, S & Arvola, P. (toim.) 2009. Tarina tukee lasta. Opas lasten ja nuorten kirjallisuusterapiaan. 2. Duodecim.
- Mönkkönen, K. 2007. Vuorovaikutus. Dialoginen asiakastyö. Helsinki: Edita Prima Oy
- Mönkkönen, K. Nuuro, M & Väisänen, R. 2000. Sosiaalipedagogiikan käytännön sovelluksia. Kuopion yliopisto, Koulutus- ja kehittämiskeskus.
- Nurmi, S & Rantala, K. 2011. Näyn ja kuulun. Lapsen etu ja osallisuus. Keuruu: Lasten-keskus.
- Perustuslaki 731/1999.
- Ojanen, S. 2000. Ohjauksesta oivallukseen. Saarijärvi: Paimenia-kustannus.
- Oksanen, A & Salonen, M.2011. Toiminnallisia loukkuja. Hyvinvointi ja eriarvoisuus yhteiskunnassa. Tampere: Tampereen yliopistopaino.
- Paaso, S.A & Vario, P. 2016. Lapset lastensuojelua kehittämässä- salapoliisitoiminnan opas aikuiselle. Grano Oy: Pesäpuu Ry.
- Paaso, S.A & Vario, P. 2016. Salapoliisi Mäyrän käsikirja. Kariteam: Pesäpuu Ry.
- Palsanen, K. 2013. Yhteistutkiminen versio 2.0. Opas sosiaalityöhön. Uudistettu painos. http://www.socca.fi/files/2335/Yhteistutkiminen-opas_sosiaalityohon_2.0_Kati_Palsanen.pdf.
- Pesäpuu. www.pesapuu.fi/media/uploads/pride. Viitattu 26.6.2017.
- Piironen-Malmi, U & Strömberg, S. 2008. Välittämisen pedagogiikka. Helsinki: Tammi.
- Rauhala, L. 2005. Ihmiskäsitys ihmistyössä. Helsinki: yliopistopaino.
- Salon kaupunki, sosiaali- ja terveystyö, avohuolto. Viitattu 30.6.2017. <http://www.salo.fi/sosiaalijaterveyspalvelut/lapsiperheidenpalvelut/lastensuojelu/avohuollonpalvelut/>
- Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön: opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2014. Lastensuojelun laatusuositus, sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2014. Viitattu 30.06.2017
- Taskinen, S. 2010. Lastensuojelulain soveltaminen. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL. 2015. Taidelähtöiset menetelmät. Viitattu 31.8.2017. Saatavilla: https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/menetelmat/taidelahtoiset_menetelmat
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. THL 2016. Sadutus. Viitattu 2.3.2017 <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyomenetelmat-ja-valineet/tyomenetelmat/sadutus>
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. THL 2017. Lapset ja perheet hyvinvointi. Viitattu 29.6.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/elamankulku/lapset-ja-perheet>
- Törrönen, M. 2001. Lapsuuden hyvinvointi. Vantaa: Pelastaa Lapset Ry.
- Uusitalo-Malmivaara, L. 2014. Positiivisen psykologian voima. Juva: PS-kustannus.

Valli, R. & Aaltola, J. 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1- Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 4 uudistettu ja täydennetty painos. Juva: Bookwell Oy.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Oppita 56. Helsinki: Stakes.

Vario, P. 2014. "Lastensuojelussa on kyse siitä, että lapsilla on hyvä olla." Kokemusasiantuntijalapsen hyvinvointia ja lastensuojelua tutkimassa. 2014. Jyväskylä: Pesäpuu Ry.

Vilen, M. Leppämäki, P & Ekström, L. 2008. Vuorovaikutuksellinen tukeminen. Helsinki: WSOY.

Vilka, H & Airaksinen, T. 2004. Toiminnallinen opinnäytetyö. 2 painos. Helsinki: Tammi.

Voimauttavava valokuva 2017. Voimauttavan valokuvan menetelmä. Viitattu 6.3.2017 <http://www.voimauttavavalokuva.net/menetelma.htm>

Vornanen, R. 2001. Lasten hyvinvointi. Teoksessa Törrönen, M (toim.) Lapsuuden hyvinvointi. yhteiskuntapoliittinen puheenvuoro. Vantaa: Pelastakaa Lapset ry, 20-39.

Vänskä, K. Laitinen-Väänänen, S. Kettunen, T & Mäkelä, J. 2011. Onnistuuko ohjaus? Sosiaali- ja terveysalan ohjaustyössä kehittyminen. Helsinki: Edita.

Tiedote työntekijöille

TIEDOTE TYÖNTEKIJÖILLE

**LASTEN JA LÄHEISTEN SALAPOLIISIRYHMÄ AVOHUOLLOSSA
- yhdessä lastensuojelua tutkimassa ja kehittämässä**

Pesäpuun ry:n Salapoliisi -toiminnassa lapset on otettu aikuisten rinnalle lastensuojelun kehittämistyöhön ja toiminta on alun perin kehitetty sijaishuoltoon. Nyt toimintaa kehitetään myös Salossa avohuoltoon.

Salapoliisitoiminnassa lapset mieltävät yhdessä aikuisten kanssa lasten arkeen, asiakasollisuuteen ja turvalliseen elämään liittyviä asioita. Lapset itse pääsevät toiminnan kautta mukaan myös mukaan konkreettiseen kehittämistyöhön, sillä heidän näkemyksiään kokemusasiantuntijoina hyödynnetään tuotettaessa materiaalia lastensuojelutyön tueksi. Salon lastensuojelu tekee yhteistyötä Pesäpuu ry:n kanssa.

Järjestämme lasten ja läheisten yhteisen salapoliisiryhmän, jonne kutsutaan seitsemän lastensuojelun avohuollon asiakaslasta yhdessä lapsen vanhemman kanssa. Jos oma vanhempi ei pääse, voi lapsi tulla mukaan myös muun tärkeän läheisen kanssa.

Ryhmä järjestetään ensisijaisesti lapsia varten. Tärkein periaattemme on, että salapoliisitoiminta olisi mukavaa yhdessäoloa lapselle ja vanhemmalle/läheiselle ja toisi mukanaan **iloa!**

Lisäksi haluamme

- vahvistaa lapsen ja hänelle tärkeän läheisen suhdetta
- lisätä lasten ja läheisten osallisuutta lastensuojelussa
- kuulla lasten ja läheisen ajatuksia ja ottaa heidät mukaan lastensuojelun kehittämistyöhön
- vahvistaa lapsen ja sosiaalityöntekijän suhdetta

Lastensuojeluun ja auttamiseen liittyviä teemoja käsitellään erilaisten toiminnallisten menetelmien, keskustelujen, ryhmätöiden, leikkien ja harjoitusten avulla.

Esimerkkejä tutkimusteemoista

- Mitä tarkoittaa lastensuojelu? Millaista apua lapset toivovat?
- Millainen on hyvä neuvottelu lapsen näkökulmasta?
- Kuka on sosiaalityöntekijä?

Mukana päivän seikkailuissa on Mäyrä-käsinukke. Lapset ja läheiset eivät käsittele omia henkilökohtaisia kokemuksiaan, vaan auttavat Mäyrää, jolla on lastensuojelun asiakkuus. Työskentely tapahtuu pääosin lapsi ja läheinen -parina.

Ryhmissä lasten ja aikuisten kokemukset ja ajatukset kirjataan ylös ja toimintaa valokuvataan. Kaikki mielipiteet ja ideat esitetään niin ettei kenenkään mukana olleen henkilöllisyys paljastu.

Päivästä on kutsukirje lapselle ja aikuiselle. **Päivään ilmoittautuminen on viimeistään 1.3.** Kerätään ilmoittautumiset kootusti Johannalle.

Kiva kun olet mukana!

Terkuin,

Mäyrä, Johanna ja Katja

Kutsu lapselle ensimmäiseen Salapoliisi-päivään

HEI!

MINÄ OLEN **SALAPOLIISI-MÄYRÄ** JA TOIVOTAN SINUT LÄMPIMÄSTI TERVETULLEEKSI MUKAAN SALAPOLIISIRYHMÄÄN.

HALUAISITKO AUTTAA MINUA?

KIINNOSTAAKO SINUAKIN SALAPOLIISIHOMMAT?

RYHMÄ JÄRJESTETÄÄN SALOSSA TIISTAINA 14.3. KLO 11 – 15

JA PAIKKANA ON ASEMA-AUKION TILA (RAUTATIEASEMAN VIERESSÄ).

TOIVOTTAVASTI SAAT ERITYISLUVAN OLLA POISSA KOULUSTA TÄMÄN AJAN JA AUTTAA MINUA.

OTA ÄITI TAI ISÄ MUKAAN SALAPOLIISIHOMMIIN!

MUKAAN ON KUTSUTTU MYÖS MUITA LAPSIA. MINULLA ON MIELESSÄ MONIA KYSYMYKSIÄ, JOTKA LIITTYVÄT ELÄMÄÄNI JA ARKEENI. MINUA MIETITYTTÄÄ ESIMERKIKSI SE, MITÄ LASTENSUOJELULLA TARKOITETAAN JA KUKA MEILLÄ KÄY JUTTELEMASSA MINUN ASIOISTANI. USKON, ETTÄ SINÄ, YHDESSÄ TOISTEN LASTEN KANSSA, VOIT AUTAA MINUA NÄISSÄ JA MONISSA MUISSA KYSYMYKSISSÄ.

KAIKEN TÄMÄN AUTTAMISEN LISÄKSI TUTUSTUMME TOISIIMME, TEEMME ERILAISIA SALAPOLIISITEHTÄVIÄ, LEIKIMME SEKÄ SYÖMME YHDESSÄ. SAAT MYÖS OMAN SALAPOLIISILAUKUN JA SUURENNUSLASIN.

MINÄKIN OTAN PÄIVÄÄN MUKAAN MUUTAMAN MINULLE TÄRKEÄN AIKUISEN. NÄMÄ AIKUISET KERÄÄVÄT TALTEEN KAIKKI TÄRKEÄT NEUVOT.

KIVA KUN TULET MUKAAN!

ODOTAN JO KOVASTI SALAPOLIISIPÄIVÄÄ!

NÄHDÄÄN!

SALAPOLIISITERVEISIN,

MÄYRÄ SEKÄ MUKAAN TULEVAT AIKUISET

Kutsu vanhemmalle ensimmäiseen Salapoliisi-päivään

Hei sinä lapsen vanhempi!

Lapsesi ja sinä olette erityisessä asemassa. Haluamme kutsua sinut yhdessä lapsen kanssa **salapoliisiryhmään**. Salapoliisitoiminta on Pesäpuu ry:n kehittämä toimintamuoto, jonka avulla lapset pääsevät kehittämään lastensuojelua. Salon lastensuojelu haluaa olla osaltaan kehittämässä ja viemässä eteenpäin tätä toimintaa. Salapoliisiryhmä on tarkoitettu 7 – 10 -vuotiaille lapsille ja lapsen vanhemmalle. Lapsen oma sosiaalityöntekijä on mukana päivässä.

Salapoliisi Mäyrä kutsuu ryhmän lapsia tutkimaan kanssaan lasten elämään ja lastensuojeluun liittyviä asioita. Jokaisella lapsella on päivässä mukana oma vanhempi ja vanhempi toimii lapsen apulaisena.

Keväälle on suunnitteilla kaksi Salapoliisi Mäyrä -päivää
tiistai 14.3.2017 klo 11–15
toinen päivä tulossa toukokuussa

Päivät toteutetaan Salossa Asema-aukiolla. (Annankatu 1, rautatieaseman vieressä)

Toimintapäivät ovat koulupäiviä, mutta toivomme, että lapsesi voi olla luvallasi nämä päivät poissa koulusta.

Päivän aikana tutustumme toisiimme ja teemme erilaisia salapoliisitehtäviä, jotka liittyvät Mäyrän arkipäivään. Tulevana salapoliisipäivänä Mäyrä pohtii, kuka heidän kotonaan käy ja juttelee Mäyrän vanhempien kanssa Mäyrästä ja Mäyrän elämästä. Tehtävissä lapset antavat neuvoja Mäyrälle, eikä heidän ole tarkoitus kertoa suoraan omista kokemuksista. Lapset saavat auttaa ja neuvoa Salapoliisi Mäyrää.

Sään salliessa vietämme osan ajasta ulkona, joten varauduthan sopivalla vaatetuksella.

Haluamme tarjota sinulle ja lapsellesi mukavan yhteisen kokemuksen.
Haluamme kuulla lapsesi ja myös juuri sinun viestisi lastensuojelun kehittämistyöhön.

Tarjoamme lounaan ja kahvin. Tervetuloa!

Ilmoitathan viimeistään 1.3., pääsettekö osallistumaan päivään sekä mahdolliset lapsen ja mukana tulevan aikuisen ruoka-aine allergiat. Tarjottava ruoka on laktoositonta.

Terveisin,
Mäyrä ja apurit

Ilmoittautuminen ja lisätietoja:
Sosiaaliohjaaja Johanna Lassila
Salon kaupunki, sosiaalityön palvelut
Lastensuojelu
Tehdaskatu 2, 24100 Salo
044 778 3070
johanna.lassila@salo.fi

Mäyräkuva Olla Phillips

Salapoliisin virkamerkki

<p>SALAPOLIISIN VIRKAMERKKI</p> <p>Nimi:</p> <p>Salapoliisinimi:</p> <p>Virka/tehtävä:</p> 	<p>SALAPOLIISIN VIRKAMERKKI</p> <p>Nimi:</p> <p>Salapoliisinimi:</p> <p>Virka/tehtävä:</p>
<p>SALAPOLIISIN VIRKAMERKKI</p> <p>Nimi:</p> <p>Salapoliisinimi:</p> <p>Virka/tehtävä:</p> 	<p>SALAPOLIISIN VIRKAMERKKI</p> <p>Nimi:</p> <p>Salapoliisinimi:</p> <p>Virka/tehtävä:</p>
<p>SALAPOLIISIN VIRKAMERKKI</p> <p>Nimi:</p> <p>Salapoliisinimi:</p> <p>Virka/tehtävä:</p> 	<p>SALAPOLIISIN VIRKAMERKKI</p> <p>Nimi:</p> <p>Salapoliisinimi:</p> <p>Virka/tehtävä:</p>

Sherlockin virkamerkki

<p>SHERLOCKIN VIRKAMERKKI</p> <p>Nimi:</p> <p>Salapoliisinimi:</p> <p>Virka/tehtävä:</p> 	<p>SHERLOCKIN VIRKAMERKKI</p> <p>Nimi:</p> <p>Salapoliisinimi:</p> <p>Virka/tehtävä:</p>
<p>SHERLOCKIN VIRKAMERKKI</p> <p>Nimi:</p> <p>Salapoliisinimi:</p> <p>Virka/tehtävä:</p> 	<p>SHERLOCKIN VIRKAMERKKI</p> <p>Nimi:</p> <p>Salapoliisinimi:</p> <p>Virka/tehtävä:</p>
<p>SHERLOCKIN VIRKAMERKKI</p> <p>Nimi:</p> <p>Salapoliisinimi:</p> <p>Virka/tehtävä:</p> 	<p>SHERLOCKIN VIRKAMERKKI</p> <p>Nimi:</p> <p>Salapoliisinimi:</p> <p>Virka/tehtävä:</p>

Kutsu lapselle toiseen Salapoliisi-päivään

HEI!

MINÄ OLEN **SALAPOLIISI-MÄYRÄ** JA TOIVOTAN SINUT UUELLEEN LÄMPIMÄSTI TERVETULLEEKSI MUKAAN SALAPOLIISIRYHMÄÄN!

HALUAISITKO AUTTAA MINUA UUELLEEN?

RYHMÄ JÄRJESTETÄÄN SALOSSA TIISTAINA 16.5. KLO 11 – 15

JA PAIKKANA ON ASEMA-AUKION TILA (RAUTATIEASEMAN VIERESSÄ).

TOIVOTTAVASTI SAAT TÄLLÄKIN KERTAA ERITYISLUVAN OLLA POISSA KOULUSTA TÄMÄN AJAN JA AUTTAA MINUA.

OTA ÄITI TAI ISÄ, TAI MUU TÄRKEÄ HENKILÖ MUKAAN SALAPOLIISIHOMMIINI!

MUKAAN ON KUTSUTTU MYÖS MUITA LAPSIA. MINULLA ON MIELESSÄ MONIA KYSYMYKSIÄ, JOTKA LIITTYVÄT ELÄMÄÄNI JA ARKEENI.

VIIMEKSI AUTOIT SELVITTÄMÄÄN, ETTÄ KOTONANI KÄYNYT TYÖNTEKIJÄ OLI SOSIAALITYÖNTEKIJÄ. NYT HALUAISIN VIELÄ SELVITTÄÄ, MITÄ SE SOSIAALITYÖNTEKIJÄ OIKEIN TEKEE.

USKON, ETTÄ SINÄ, YHDESSÄ TOISTEN LASTEN KANSSA, VOIT AUTTAA MINUA NÄISSÄ JA MONISSA MUISSA KYSYMYKSISSÄ.

KAIKEN TÄMÄN AUTTAMISEN LISÄKSI TEEMME ERILAISIA SALAPOLIISITEHTÄVIÄ, LEIKIMME SEKÄ SYÖMME YHDESSÄ. OTA MUKAAN SALAPOLIISI-VÄLINEET, JOTKA VIIMEKSI SAIT.

MINÄKIN OTAN PÄIVÄÄN MUKAAN MUUTAMAN MINULLE TÄRKEÄN AIKUISEN. NÄMÄ AIKUISET KERÄÄVÄT TALTEEN KAIKKI TÄRKEÄT NEUVOT.

KIVA KUN TULET MUKAAN!

ODOTAN JO KOVASTI SALAPOLIISIPÄIVÄÄ!

NÄHDÄÄN!

SALAPOLIISITERVEISIN,

MÄYRÄ SEKÄ MUKAAN TULEVAT AIKUISET

Kutsu vanhemmalle toiseen Salapoliisi-päivään

Hei sinä lapsen vanhempi!

Lapsesi ja sinä olette erityisessä asemassa. Haluamme kutsua sinut yhdessä lapsen kanssa **salapoliisiryhmään**. Salapoliisitoiminta on Pesäpuu ry:n kehittämä toimintamuoto, jonka avulla lapset pääsevät kehittämään lastensuojelua. Salon lastensuojelu haluaa olla osaltaan kehittämässä ja viemässä eteenpäin tätä toimintaa. Salapoliisiryhmä on tarkoitettu 7 – 10 -vuotiaille lapsille ja lapsen vanhemmalle. Lapsen oma sosiaalityöntekijä on mukana päivässä.

Salapoliisi Mäyrä kutsuu ryhmän lapsia tutkimaan kanssaan lasten elämään ja lastensuojeluun liittyviä asioita. Jokaisella lapsella on päivässä mukana oma vanhempi ja vanhempi toimii lapsen apulaisena.

Salapoliisi Mäyrä –päivä on tiistaina 16.5.2017 klo 11–15 ja paikka on sama, Asema-aukion tila.

Toimintapäivä on jälleen koulupäivä, mutta toivomme, että lapsesi voi olla luvallasi tämän ajan poissa koulusta.

Päivän aikana tutustumme toisiimme ja teemme erilaisia salapoliisitehtäviä, jotka liittyvät Mäyrän arkipäivään. Tulevana salapoliisipäivänä Mäyrä pohtii, mitä sosiaalityöntekijä tekee ja millaisia tärkeitä asioita Mäyrän elämään liittyy. Tehtävissä lapset antavat neuvoja Mäyrälle, eikä heidän ole tarkoitus kertoa suoraan omista kokemuksista. Lapset saavat auttaa ja neuvoa Salapoliisi Mäyrää.

Sään salliessa vietämme osan ajasta ulkona, joten varauduthan sopivalla vaateetuksella.

Haluamme tarjota sinulle ja lapsellesi mukavan yhteisen kokemuksen. Haluamme kuulla lapsesi ja myös juuri sinun viestisi lastensuojelun kehittämistyöhön.

Tarjoamme lounaan ja kahvin. Tervetuloa!

Ilmoitathan viimeistään 10.5., pääsettekö osallistumaan päivään sekä mahdolliset lapsen ja mukana tulevan aikuisen ruoka-aine allergiat. Tarjottava ruoka on laktoositonta.

Terveisin,
Mäyrä ja apurit

Ilmoittautuminen ja lisätietoja:
Sosiaaliohjaaja Johanna Lassila
Salon kaupunki, sosiaalityön palvelut
Lastensuojelu
Tehdaskatu 2, 24100 Salo
044 778 3070
johanna.lassila@salo.fi

Mäyräkuva Ulla Phillips

Mäyrän tarina

Salon Salapoliisi Mäyrä

Salapoliisi Mäyrä asuu maan alla, rautatieaseman vieressä, talojen välisessä kolossa. Mäyrän kolo on kivi-luola. Hänen naapureinaan ovat Hiiri ja Rotta. Mäyrän kotikolon lähellä on myös risupaikka, jossa on rikki-näisiä puita ja vesilampi, jossa on lehtiä. Taivas on oranssi. Mäyrä käy mäyräkoulua ja koulu on pieni. Koulun seinässä on reikä, josta oppilaat menevät sisälle.

Mäyrän lempiruokia ovat maksalaatikko, kanapasta, kävyt, sienet, ötökät ja siemenet. Inhokkiruokia taas ovat multa, raparperi, makaroni, salaatti, ketturuoka ja kinkkukiusaus. Jonain päivinä Mäyrä pitää kastemadoista, toisinaan taas ei.

Mäyrän lempipuuhia ovat salapoliisityöt ja asioiden selvittely. Hän vierailee kavereiden luona, jotka myös ovat salapoliiseja. Välillä Mäyrä ajaa pienellä pyörällään ja pyytää kavereita keskustaan. Mäyrä tykkää leikkiä ja viettää kesälomaa. Mäyrä myös purjehtii veneellä läheisellä lammella ja hän tykkää kun aurinko paistaa. Mäyrä haluaisi pelata pelikoneella kuusi tuntia joka päivä, mutta siitä voi mennä pää vähän pyörälle. Mäyrä tykkää myös syödä paljon. Mäyrä pitää uimisesta, pyöräilystä ja ratsastamisesta. Mäyrä käykin välillä salapoliisikaverinsa luona ratsastamassa.

Mäyrälle tärkeitä asioita ovat hauskanpito, lapset, perhe, äiti, koti, ruoka, syöminen, frendit, peli. Mäyrälle tärkeä asia on myös muistaa, että on itse vielä pentu. Mäyrällä on sukulaisia, jotka eivät ole ihan samanlaisia kuin Mäyrä itse. Mäyrän sukulaiset ovat ihmisiä, vuohia ja biisoneita. Mäyrän tekee iloiseksi, kun hän löytää kadonneen suurennuslasinsa ja kun sataa niin paljon, että kuivuneeseen kotilampeen menee vettä. Mäyrän tekee iloiseksi myös kieriminen.

On myös asioita, joista Mäyrä ei pidä ja joista mäyrä tulee surulliseksi. Mäyrä on surullinen, jos on riidellyt jonkun kanssa tai jos leikit menevät liian rajuiksi. Mäyrä ei tykkää kiusaamisesta tai siitä, kun ei saa unta. Mäyrä tulee surulliseksi, jos ei pääse ulos tai jos lampi pihalla menee kesällä pois, kun se kuivuu. Myös puuhun kiipeäminen on Mäyrän mielestä epämiellyttävää tai se, kun linnut häiritsee. Mäyrän täytyy tehdä myös kotiaskareita. Hän täyttää ja tyhjentää astianpesukonetta ja tästä ei Mäyrä tykkää.

Mäyrä tekee mielellään asioita yhdessä vanhempansa kanssa. He pelaavat yhdessä Unoa tai maatilapeliä, ratsastavat keppihevosilla tai oikealla hevosella, katsovat telkkariaja käydä uimassa. Mäyrä on myös reissannut ja mennyt vanhempansa kanssa eri kaupunkeihin ja eri maihinkin. Välillä on mukavaa vain istua ja keskustella asioista vanhemman kanssa. Mäyrä tykkää olla sylissä ja siitä, että saa nukkua vieressä.

Mäyrä kysyi viisailta salapoliisikavereiltaan neuvoja, mitä kesälomalla kannattaa tehdä. He neuvoivat Mäyrää, että kannattaa käydä paljon uimassa ja olla rannalla. Riippumatossa on mukava loikoilla. Kannattaa olla ulkona, mennä metsäretkelle ja paistaa makkaraa. Kesällä kannattaa myös pyöräillä, pelata jalkapalloa, leikkiä vesipysyillä, juosta, leikkiä ja pelata kirkonrottaa. Mäyrä sai myös oivan neuvon laittaa aurinkorasvaa ja pistää lakki päähän.